

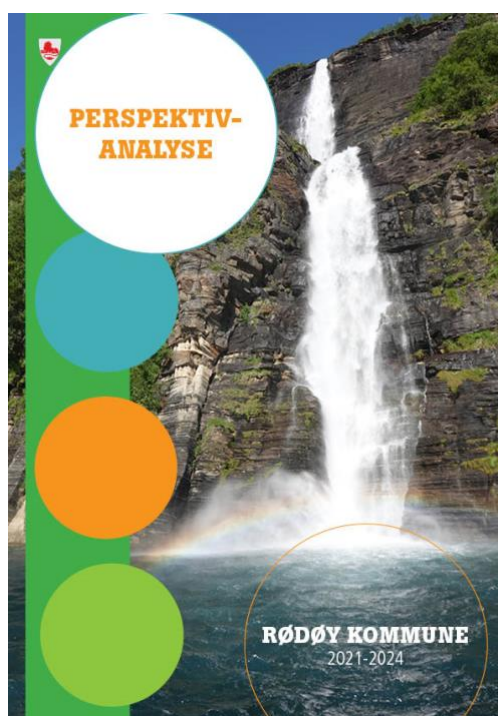
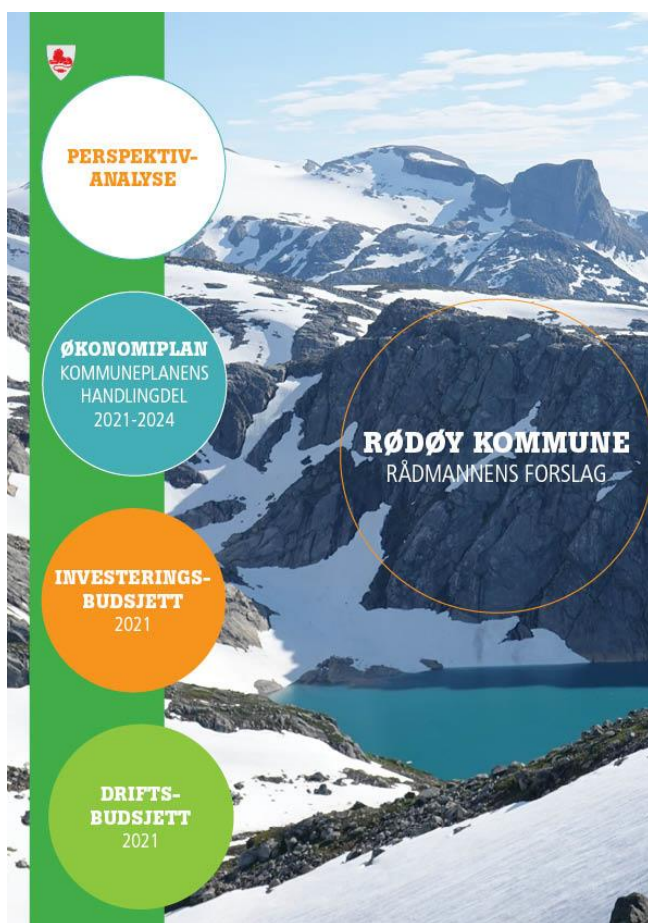

PERSPEKTIV- ANALYSE

RØDØY KOMMUNE
2021-2024

INNHOLDSFORTEGNELSE

Budsjettprosessen – Perspektivanalysen	3
Styring	4
Kommuneplanens samfunnsdel	4
Politisk involvering	5
Årshjul for budsjett og regnskapsrapportering	8
Økonomiske forutsetninger	11
Ny kommunelov	11
Ny regnskapsforskrift	12
Statsbudsjettet 2021	13
I ROBEKS forgård? Egenanalyse og forpliktende plan	15
Kommunal økonomisk bærekraft (KØB)	18
Utviklingstrekk og sammenligninger	21
Befolkningsutvikling	21
Befolkningsframskrivninger 2020-2050	22
KOSTRA	24
Utgiftsbehov i forhold til demografi	28
Disponible inntekter, Ressursbruk og prioritering	30
Utvikling Inntekter, utgifter og investeringer, sammenlignet	32
Interkommunalt samarbeid i Nordland 2020 – NIVI-rapport 2020:3	35
Inntektssystemet	36
Statlige skatter og rammetilskudd	36
Eiendomsskatt	38
Andre statlige inntekter	40

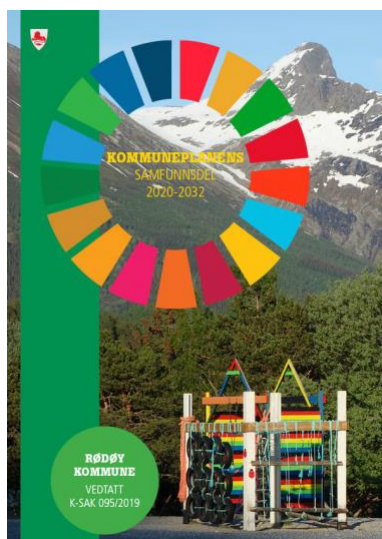

Perspektivanalysen utgjør den første delen av økonomiplan med handlingsdel for den kommende fireårsperioden, og danner noe av kunnskapsgrunnlaget til arbeidet med økonomiplanen og budsjettene. Perspektivanalysen viser hvilke rammer og utfordringer kommunen har, så vi kan danne oss et bilde av fremtidsutsiktene.

Andre viktige underlag til budsjettarbeidet vil være forrige årsregnskap med årsberetning, budsjettnotat for 2021 presentert i juni, og inneværende års tertialrapporter.

Rådmannen legger frem de tre neste elementene som er forslag til økonomiplan med kommuneplanens handlingsdel 2021-2024, investeringsbudsjett 2021 og driftsbudsjett 2021 til formannskapet i november. I saken vil det også ligge forslag til skatteøre, utskrivning av eiendomsskatt og satser for brukerbetaling. Formannskapetets innstilling til kommunestyret skal så ligge ute på høring i 30 dager, før kommunestyret vedtar disse innen 31. desember.

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

[Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032](#) ble vedtatt av kommunestyret i K-sak 095/2019. Visjonen er

Skape det gode liv – sammen for kystfolket under polarsirkelen.

Definerte satsingsområder er

- Oppvekst – livsmestring og kvalitet
- God helse og omsorg – gjennom hele livet
- Befolkningsutvikling – snu nedgang til vekst
- Næringsutvikling – allsidighet og økt verdiskaping
- Arealstrategiene – realisere fordelene ved god plass

For hvert av satsingsområdene er det formulert mål og strategier

- Dette skal vi oppnå
- Dette gjør vi for å få det til

Som gjennomgående tema i planen finner en

- Klimatilpasning
- Folkehelse
- Bærekraft

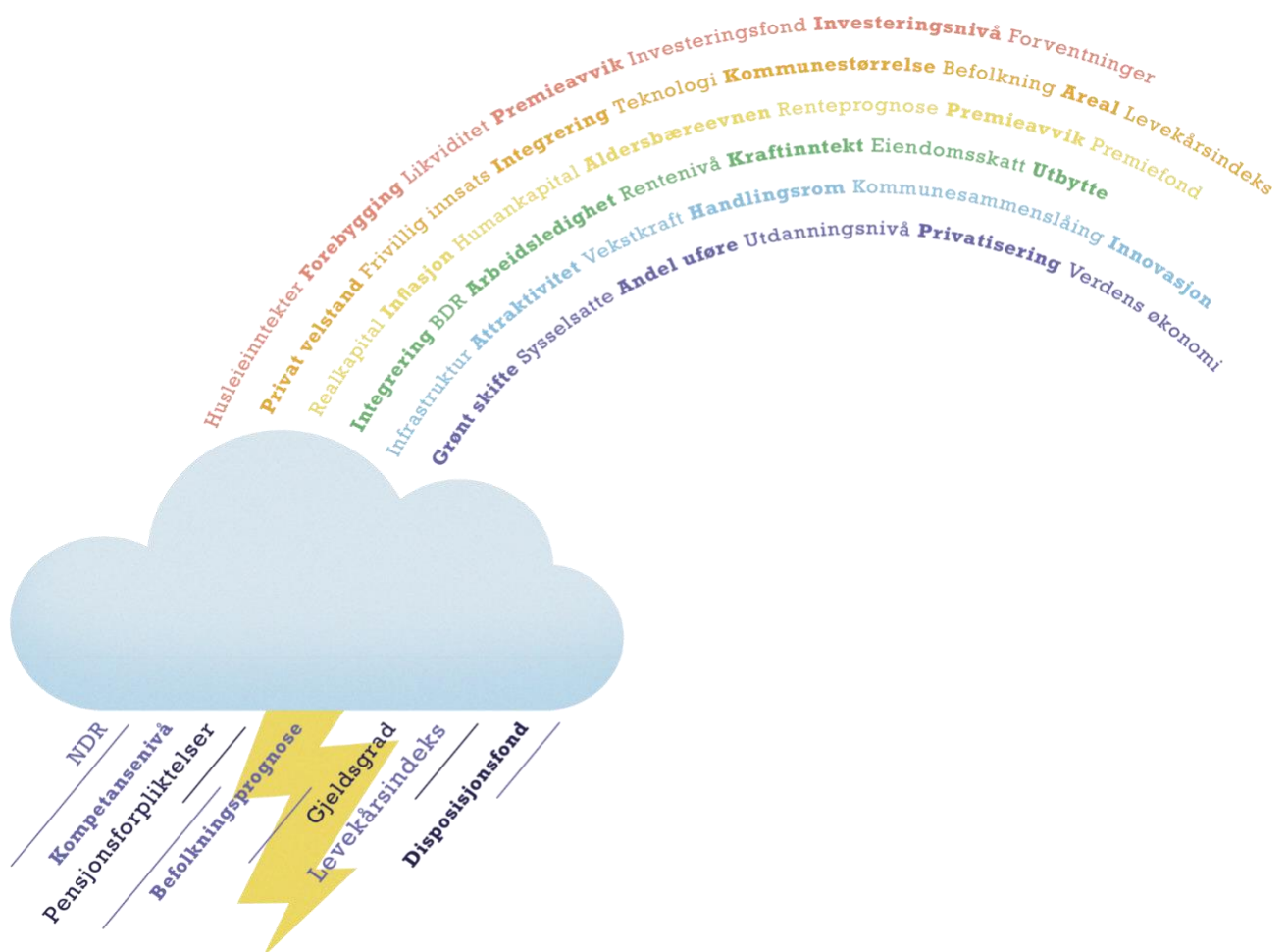
Kommuneplanen skal i følge plan og bygningsloven ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen, og skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

Kommunedelplaner for temaer eller virksomhetsområder skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. For at det kommunale plansystemet skal fungere effektivt, må det være en god kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel, kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven og økonomiplan etter kommuneloven.

Nå som kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt, må det utarbeides en handlingsdel. Økonomiplanen kan inngå i kommuneplanens handlingsdel, eller den kan også fungere som handlingsdel til kommuneplanen. Det siste er det vi legger opp til for økonomiplanperioden 2021-2024 i Rødøy kommune.

Prosjektleder for samfunns- og næringsutvikling har, sammen med ledergruppen, startet arbeidet med å identifisere indikatorer på måloppnåelse. Disse skal vise i hvilken grad handlingene og tiltakene vi vedtar bidrar til at kommunen når de målene vi har satt oss, innenfor hvert av satsingsområdene.

POLITISK INVOLVERING

Modell: Rana kommune, KØB-prosjektet v/Magne Arild Damsgård

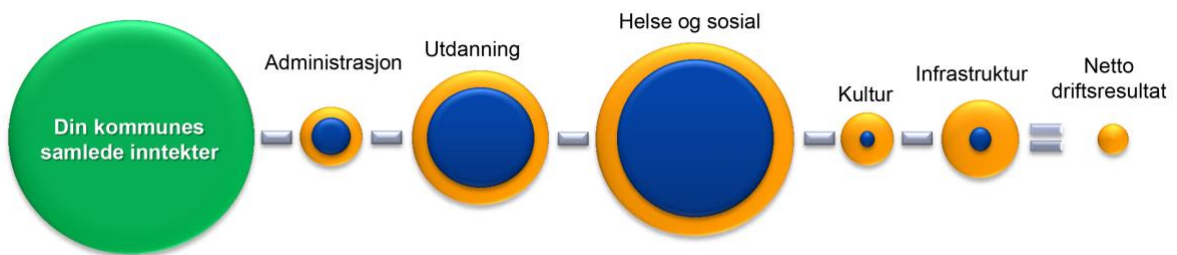
Politikere må ta mange hensyn. For å kunne bidra aktivt i det politiske arbeidet er det viktig med god innføring i økonomistyring. Mer informasjon finner du hos Fylkesmannen i Nordland:

- Hefte Økonomiplanlegging for folkevalgte
- Lysark Veileder i økonomistyring for folkevalgte

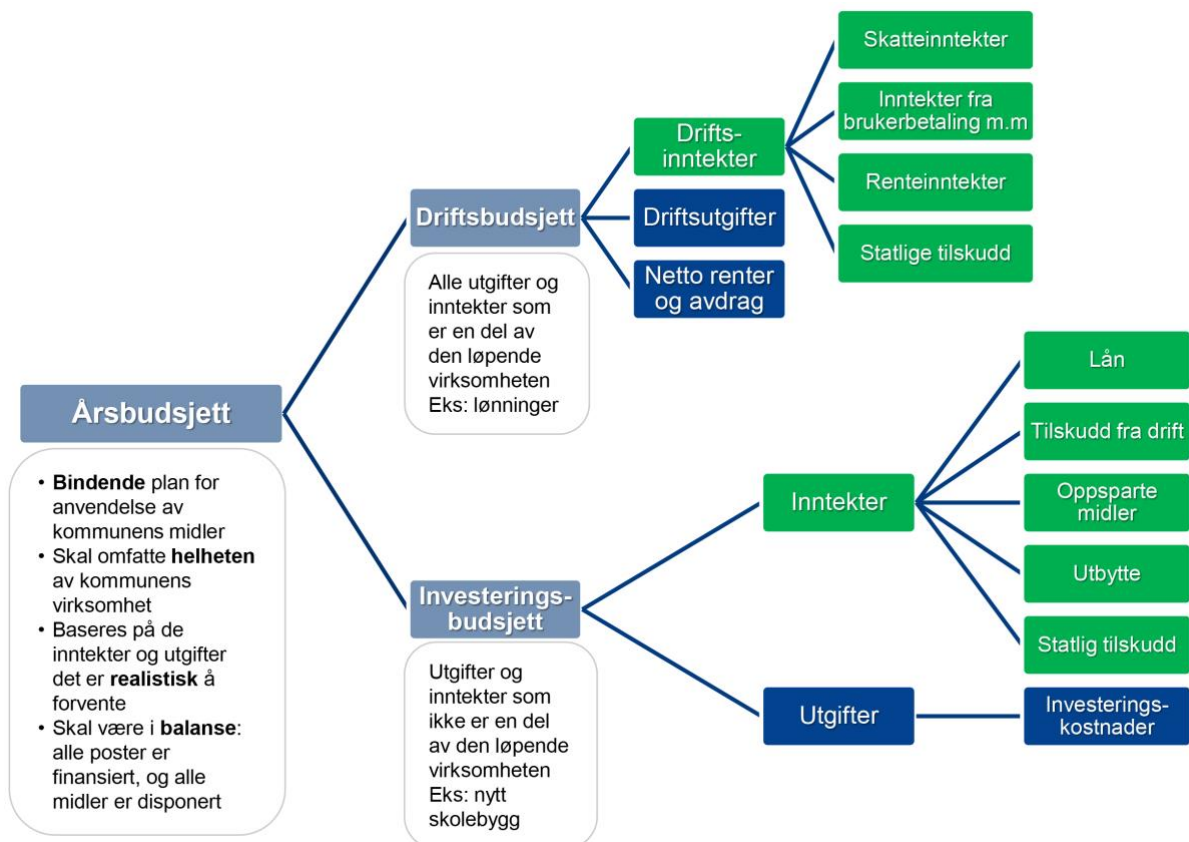
Noen grunnregler:

DET MÅ VÆRE BALANSE MELLOM INNTEKTER OG UTGIFTER

Over tid må kommunens netto driftsresultat være positivt for å sikre en bærekraftig økonomi som gir økonomisk handlingsrom.

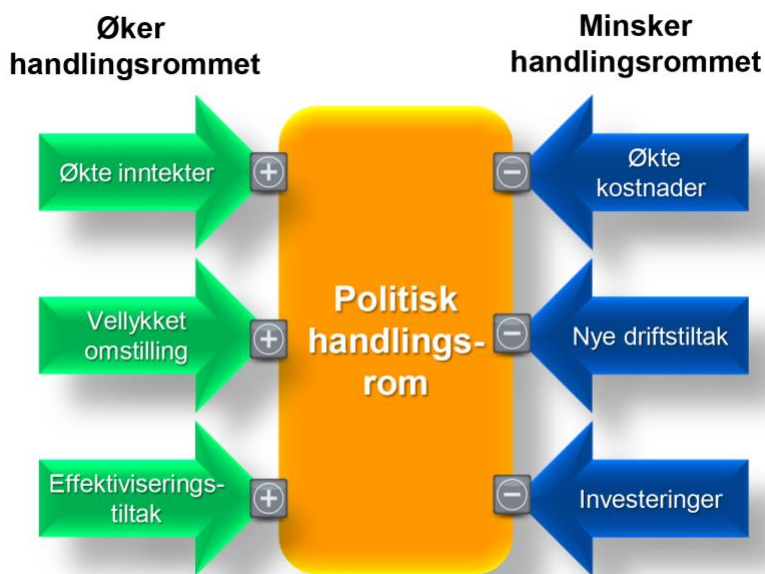

EN MÅ FORSTÅ OPPBYGGING OG INNHOLD I BUDSJETTET FOR Å KUNNE DELTA I PRIORITERINGS-DISKUSJONER

GOD ØKONOMISTYRING ER EN FORUTSETNING FOR POLITISK HANDLINGSROM

Ha oversikt over elementene som kan påvirke det politiske handlingsrommet.

OPPGAVEFORDELING I ØKONOMIPLANLEGGINGEN

Ordfører	Leder for de folkevalgte og kommunens ansikt utad	Bindeledd mellom folkevalgte og administrasjon	Skape en konstruktiv dialog i alle leire
Formannskap/ Kommunestyre	Sette seg inn i kommunens økonomiske utgangspunkt	Prioritere innenfor kommunens økonomiske rammer	Vedta økonomiplanen
Rådmann	Leder for administrasjon	Ansvarlig for at sakene som legges fram er forsvarlig utredet	Skal være uavhengig og gi selvstendige råd
Økonomirådgivere	Kartlegge økonomisk utgangspunkt	Utarbeide beslutningsunderlag	Utarbeide økonomiplanen
Enhetsledere	Vurdere potensial for effektivisering og omstilling	Gjennomføre vedtatt politikk	Rapportere avvik
Kontrollutvalg	Påse at ressursbruken er forsvarlig	Påse at ressursbruken er i tråd med politiske vedtak	Påse at økonomiplanen ikke bryter lov- eller regelverk

ÅRSHJUL FOR BUDSJETT OG REGNSKAPSRAPPORTERING

Knappe ressurser må styres. Det må leveres riktige tjenester til lavest kostnad. Det er kommunestyret som gjør prioriteringene gjennom å bestemme hvilken standard som er «god nok», og hva innbyggerne skal kunne forvente. De vedtar driftsbudsjett, investeringsbudsjett og økonomiplan. Der beskriver vi det vi vil oppnå, og hvor mye det får koste. I årsregnskapet viser vi hva som ble resultatet, og hva det kostet.

Det må være gode sammenhenger mellom de sentrale styringsdokumentene i kommunen. Derfor jobber vi etter et forutsigbart årshjul for budsjett og regnskapsrapportering.

FRISTER

Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. trådte i kraft 1. januar 2020. Økonomiplanen for perioden 2020 til 2023 og årsbudsjettet for 2020 ble utarbeidet og vedtatt i samsvar med reglene i denne forskriften. Årsregnskapet for 2019 ble avlagt og vedtatt i 2020 etter gammel forskrift, mens årsregnskapet for 2020 skal vedtas i 2021 etter ny forskrift.

Det pågår et samarbeidsprosjekt i Salten-kommunene om revidering av økonomi- og finansreglement, i tråd med ny lov og forskrift. Det tas sikte på å legge frem sak om dette høsten 2020.

I følge kommuneloven § 14-2 skal kommunestyret selv vedta

- a) økonomiplanen og årsbudsjettet
- b) årsregnskapene og årsberetningene
- c) finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi
- d) regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
- e) regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).

I følge § 14-3 skal økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året vedtas før årsskiftet. Ved utarbeidelse av årshjul er det lagt opp til at finansielle måltall vedtas i forbindelse med økonomiplan og årsbudsjett.

Årsregnskapene og årsberetningene skal vedtas senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Hvert årsregnskap skal behandles samtidig med tilhørende årsberetning.

Formannskapet innstiller til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning. Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret behandler den. Der økonomiplanen har med handlingsdel til kommuneplanens samfunnsdel er det lengre krav til offentlig ettersyn (30 dager).

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet innstiller til vedtak. Årsbudsjett, økonomiplan, årsregnskap og årsberetning med tilhørende dokumenter skal oversendes til fylkesmannen snarest, og senest 30 dager etter vedtak.

I følge § 14-5 så er årsbudsjettet bindende for kommunestyret og underordnede organer. Kommunestyret skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse.

Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Derfor legges det opp til teritorialrapportering i årshjulet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

I følge § 16-1 så skal kommuner rapportere opplysninger om økonomi, ressursbruk og tjenester til bruk i nasjonale informasjonssystemer (KOSTRA) til staten. Egen forskrift om rapportering angir hvilke opplysninger som skal rapporteres, hvordan det skal rapporteres, og når det skal rapporteres.

I tillegg forholder kommunen seg til en rekke andre rapporteringsfrister knyttet til andre ordninger, som MVA-refusjon og -kompensasjon, skjønnsmidler, og tilskuddsordninger.

PLANLEGGING OG POLITISK INVOLVERING

For å imøtekomme alle krav og frister, samt endringene i forbindelse med ny kommunelov, har rådmannen utarbeidet et forslag til årshjul for budsjett og regnskapsrapportering for 2021. Årshjulet skal sikre gode rapporteringsrutiner som gir muligheter for styring og korrigeringer underveis i budsjettåret, og tidlig i økonomiplanperioden.

BUDSJETTNOTATET

som er planlagt i juni skal ha med de overordnede budsjettforutsetningene, etter stortingsproposisjon og revidert statsbudsjett som legges frem i mai årlig.

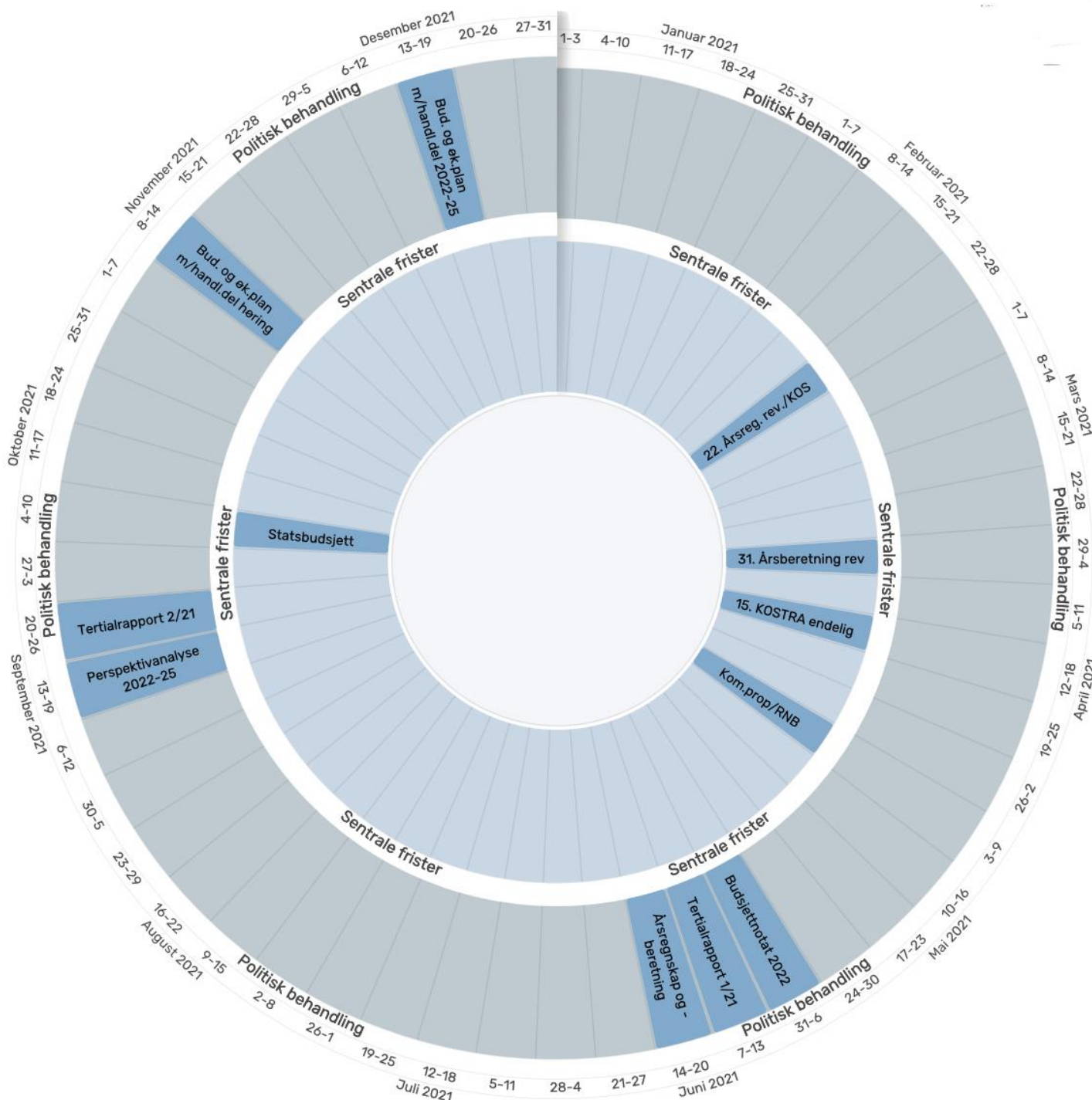
PERSPEKTIVANALYSE

På høsten er det lagt opp til å legges frem et godt kunnskapsgrunnlag til budsjettarbeidet – en perspektivanalyse. Her er ideen å samle status og rammebetingelser etter stortingsproposisjonen og årsregnskapet, samt analyser av KOSTRA-rapporteringen om tjenester og ressursbruk i et arbeidsdokument.

TID TIL POLITISK ARBEID

Budsjettnotatet og perspektivanalysen skal danne grunnlag for det politiske og administrative budsjettarbeidet utover høsten. Her gis det tilstrekkelig rom i tidsplanen for god samhandling mellom administrasjon og politisk ledelse i budsjettprosessene.

ÅRSHJUL FOR BUDSJETT OG REGNSKAPSRAPPORTERING I 2021

Verktøy: Plandisc.com

Årshjulet for budsjett og regnskapsrapportering i 2021 viser frister for årsavslutningen av regnskapsåret 2020, regnskapsrapportering for året 2021, og sentrale datoer for budsjettprosessen 2022-2025.

Kommunestyret, formannskapet og kontrollutvalget bør legge sine møteplaner for 2021 i tråd med føringene årshjulet gir.

NY KOMMUNELOV

Ny kommunelov trådte i kraft fra 1. januar 2020. Grunnstammen er videreført fra tidligere lov, men den har ny struktur og et klart språk. Økonomibestemmelsene er vesentlig endret fra tidligere.

Tidsfrister er lovfestet. Se kapittelet Politisk involvering.

Kommunestyret har fått plikt til å fastsette finansielle måltall (lokale handlingsregler). Det skal utarbeides et økonomireglement, og det er plikt til å utarbeide et samlet, konsolidert, regnskap som viser kommunen som juridisk enhet. Regler for beregning av selvkost er lovfestet.

Kommunestyret har plikt til å ta tidlige grep hvis kommunen har for høye utgifter. Det er lite rom for å utsette inndekning av merforbruk, og er plikt til å vurdere budsjettregulering hvis regnskapet viser merforbruk. ROBEK skal fange opp kommuner tidlig, og det er en aktivitetsplikt for ROBEK-kommuner.

Det er felles regler for årsbudsjett og økonomiplan. Disse skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger, og mål og premisser som dokumentene bygger på. Videre skal utviklingen i kommunens økonomi, gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser vises.

Budsjettvedtaket skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret. Det er krav til balanse, realisme, fullstendighet og oversiktighet. Det er definert obligatoriske regnskapsoversikter.

Kommunestyret skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle kravet til realisme og balanse. Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Ved merforbruk når årsregnskapet legges frem, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årets budsjett.

Regler for hvilke utgifter og inntekter som skal føres i henholdsvis drifts- og investeringsbudsjettet gjelder for både økonomiplan, årsbudsjett og årsregnskap. Drift skal bare finansieres med løpende inntekter. Blant annet presiseres at utbytte opptjent i eiertid er drift, mens utbytte av kapital er investering. Det er ikke adgang til å finansiere investeringsdelen med direkte bruk av driftsfond. Bruken skal skje via overføringspost fra drift til

investering. Det er ikke adgang til å føre utlån over drift. Det gjelder sosiallån og næringsutlån. Utlån som i realiteten er tilskudd, føres som tilskudd til andre i drift.

Det er balansekrav i budsjett og økonomiplan. All bruk av midler skal ha dekning i årets tilgang av midler, og budsjettet skal dekke inn akkumulert merforbruk.

En kan ikke avsette til fond hvis årsavslutningens bunnlinje viser merforbruk. Hvis det er merforbruk skal en benytte midler på disposisjonsfond. Hvis det er mindreforbruk skal dette brukes til å redusere tidligere års merforbruk. Overskytende skal gå til disposisjonsfond.

Årsberetningen skal være et eget dokument, hvor den økonomiske utviklingen og situasjonen vurderes. Det skal redegjøres for om den økonomiske utviklingen ivaretar handleevnen over tid. Den skal redegjøre for vesentlige budsjettavvik, men også avvik fra premisene for bevilgningen. Så skal den omfatte måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold.

Hovedregler og rapporterings- og tiltakspunkt i finansreglementet er lovfestet.

Låneadgangen er begrenset, slik at en kun kan ta opp lån til formål som er nevnt i lov, og bare innenfor ramme som kommunestyret har satt til tiltak som har bevilgning.

En kommune meldes inn i ROBEK når regnskap, budsjett eller økonomiplan ikke viser inndekning over flere enn to år, når regnskapet viser akkumulert merforbruk som er større enn 3 % av driftsinntektene, eller årsbudsjett, økonomiplan eller årsregnskap ikke er vedtatt innen fristen.

Minimumsavdraget på lån skal betales etter lovens beregning.

Årsregnskapene skal være korrekte. Det er plikt til å kontrollere lovligheten av et vedtatt årsregnskap hvis revisor har avgitt negativ årsberetning, og årsregnskapet ikke er endret for å rette opp dette.

NY REGNSKAPSFORSKRIFT

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har fastsatt budsjett- og regnskapsforskrift til den nye kommuneloven. Forskriften gjelder fra 2020. Årsbudsjettet for 2020 og økonomiplanen for 2020-2023 er de første årene som er vedtatt etter den nye kommuneloven og forskriften.

Regnskapet for 2019 ble avlagt i 2020 etter den gamle forskriften, så vi er inne i et overgangsår. Dette, samtidig som vi har skiftet regnskapssystem fra Agresso til Visma ved årsskiftet, kan føre til problemer med å få sammenlignbare tall i de obligatoriske regnskapsoversiktene.

Noen vesentlige punkter en må ha oppmerksomhet på i arbeidet med økonomiplan og budsjett for å sammenligne tall mellom overgangsårene:

- Den nye forskriften definerer hva som skal føres i henholdsvis drift og investering. Det er gjort noen justeringer i ordlyden, som bl.a. klargjør at utgifter knyttet til salg av anleggsmidler fremdeles kan føres i investering.
- Sosiale utlån og næringsutlån *finansiert av løpende inntekter*, skal som i dag føres i driftsregnskapet, jf. § 2-7. Mottatte avdrag på slike utlån skal tilsvarende inntektsføres i driftsregnskapet.
- Forskriften regulerer følgende budsjett- og regnskapsoppstillinger:
 - Bevilgningsoversikter – drift, § 5-4
 - Bevilgningsoversikter – investering, § 5-8
 - Økonomisk oversikt etter art – drift, § 5-6

- Oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser i økonomiplanen og årsbudsjettet, § 5-7
- Balanseregnskapet, § 5-8
- Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, § 5-9
- Forskriften har en betydelig utvidelse av forskriftsbestemte noter. Notekravene er imidlertid fordelt på flere paragrafer, gruppert tematisk.
- Det konsoliderte årsregnskapet skal bestå av kommunekassa, kommunale foretak og interkommunale samarbeid som er en del av kommunen som rettssubjekt. Konsolidert årsregnskap skal vise kommunen som én økonomisk enhet.

STATSBUDSJETTET 2021

Budsjettene for Rødøy kommune legges frem som rammebudsjett. De økonomiske rammene bygger på resultat foregående år, revidert budsjett inneværende år, økonomiplan inneværende fireårsperiode, og siste tilgjengelige tertialrapport. Videre kilder som Revidert Nasjonalbudsjett inneværende år, Kommuneproposisjonen neste år og framlegg til Statsbudsjett neste år.

K-sak 036/2020 Budsjettnotat for 2021 inneholdt blant annet informasjon om overordnede budsjettforutsetningene, etter at revidert statsbudsjett 2020 og kommuneproposisjonen 2021 (prop. 105 S) ble lagt frem av regjeringen i mai 2020.

Hovedtrekkene i det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2021 er følgende:

- Realvekst i de frie inntektene til kommunesektoren på mellom 2 og 2,4 milliarder kroner.
- Kommunene får mellom 1,6 og 2 milliarder kroner av veksten i frie inntekter.
- Fylkeskommune får 400 millioner kroner i vekst i frie inntekter.
- Realvekst i de samlede inntektene i 2021 er 1,4 til 1,9 milliarder kroner.
- Stortinget vedtok en samlet skjønnsramme på 1 377 millioner kroner, i tråd med forslaget i Kommuneproposisjonen 2020.

Stortingsflertallet har siden budsjettnotatet ble presentert gitt sin tilslutning til regjeringens forslag om at det innføres en produksjonsavgift til Havbruksfondet på 40 øre/kg fra 2021 som betales inn etterskuddsvis, dvs. første gang i 2022. Samtidig vedtok flertallet at inntektene i havbruksfondet knyttet til ved kapasitetsjusteringer fra og med 2022 skal fordeles slik at kommunesektoren får 40 prosent av disse inntektene og ikke 20 prosent slik regjeringen foreslo. Det ble videre vedtatt at kommunesektoren skal tilføres 2,25 mrd. kroner fra Havbruksfondet i 2020 og 1 mrd. kroner i 2021 til sammen 3,25 mrd. kroner. Samlet utbetaling for årene 2021 og 2022 til kommunene blir dermed 1,25 mrd. kroner høyere enn regjeringens forslag.

Det er stor usikkerhet knyttet til både RNB 2020 og kommuneproposisjonen 2021 på grunn av koronapandemien. Regjeringen skrev i RNB at de legger opp til at kommunene og fylkene vil bli kompensert både for merutgifter og inntektsbortfall knyttet til virusutbruddet, slik at kommunesektoren kan opprettholde aktiviteten.

Stortingets behandling resulterte ikke i nye generelle kompensasjonsbevilgninger til kommunene. Følgende to anmodningsvedtak ble imidlertid vedtatt:

«Stortinget ber regjeringen gjøre nye vurderinger av behovet for kompensasjon til kommunesektoren i lys av ny informasjon både om merutgifter og inntektsbortfall i kommunesektoren, utvikling i skatteinngang og lønns/prisutvikling, og fremme forslag om dette til Stortinget i tilknytning til nysalderingen av statsbudsjettet for 2020, og om mulig gi en løypemelding i forslag til budsjett for 2021»

«Stortinget ber regjeringen fremme en analyse av samlede økonomiske konsekvenser av koronapandemien for kommunesektoren i 2020 i RNB 2021/kommuneproposisjonen 2022.»

Regjeringen foreslo i tilknytning til RNB 2020 at den tok sikte på å utsette reduksjonen i den maksimale eiendomsskattesatsen fra 5 til 4 promille for bolig- og fritidseiendommer fra 2021 til 2022. Forslaget fikk ikke flertall i Stortinget, og i stedet har et flertall i Stortinget gått inn for at den maksimale eiendomsskattesatsen for bolig- og fritidseiendommer settes ned til 4 promille med virkning allerede fra 2021.

Regjeringen har også satt ned en arbeidsgruppe sammen med KS som skal kartlegge hvilke konsekvenser koronakrisen har fått for kommuneøkonomien. Arbeidsgruppen består av representanter fra staten og kommunesektoren, og vil levere flere delrapporter før endelig rapport leveres våren 2021. Disse rapportene vil legge grunnlaget for å vurdere ytterligere tiltak rettet mot kommunesektoren.

TBU – NY RAPPORT OM UTVIKLINGEN I KOMMUNEØKONOMIEN

Det Tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har lagt fram vårrapporten for 2020. Rapporten tar sikte på å gi informasjon om utviklingen i kommuneøkonomien de siste årene med særlig vekt på den økonomiske situasjonen i 2019. I kapittel 1 legger utvalget fram sin forståelse av den aktuelle situasjonen i kommuneøkonomien.

- [Les hele rapporten her](#)
- [Les utvalgets situasjonsforståelse her](#)

KS PROGNOSEMODELL

KS utarbeider prognosemodeller for kommunene, basert på hhv kommuneproposisjonen og statsbudsjettet (vedlagt). Vedlagt for Rødøy kommune. I kommuneproposisjonen for 2021 signaliseres en realvekst i kommunenes frie inntekter i 2021 med 1,6-2,0 mrd. kroner. I prognosemodellen er det lagt inn en realvekst i midten av dette intervallet, dvs med 1,8 mrd. kroner.

KS' prognosemodell har kommet i oppdatert versjon etter at budsjettnotatet ble lagt frem i juni (vedlagt). Blant annet følgende er innarbeidet i prognosemodellen:

- Ny delkostnadsnøkkel for grunnskole, samt at tilskuddet til finansiering av økt lærertetthet/lærernorm er overført fra tabell C til ordinær rammefinansiering med en halvpart i 2021 og resterende i 2022.
- Tilskuddet til frivilligsentraler er videreført med særskilt fordeling i tabell C også i 2021.
- Helårseffekter av oppgaveendringer og andre omlegginger i 2020

Regjeringen har fastsatt revidert distriktsindeks, men foreslår at denne inntil videre ikke benyttes for utmåling av de regionalpolitiske tilskuddene i inntektssystemet. I stedet foreslås det at dagens distriktsindeksen, dvs. distriktsindeksen fra 2017, fortsatt skal benyttes og dette er lagt til grunn i prognosemodellen.

For Rødøy kommune viser prognosemodellen at vi vil få en *nedgang* i skatt og rammetilskudd fra kr 113,4 mill i 2020 til kr 111 mill i 2023. En årlig reduksjon av inntektene på omkring kr 2,4 mill.

I ROBEKS FORGÅRD? EGENANALYSE OG FORPLIKTENDE PLAN

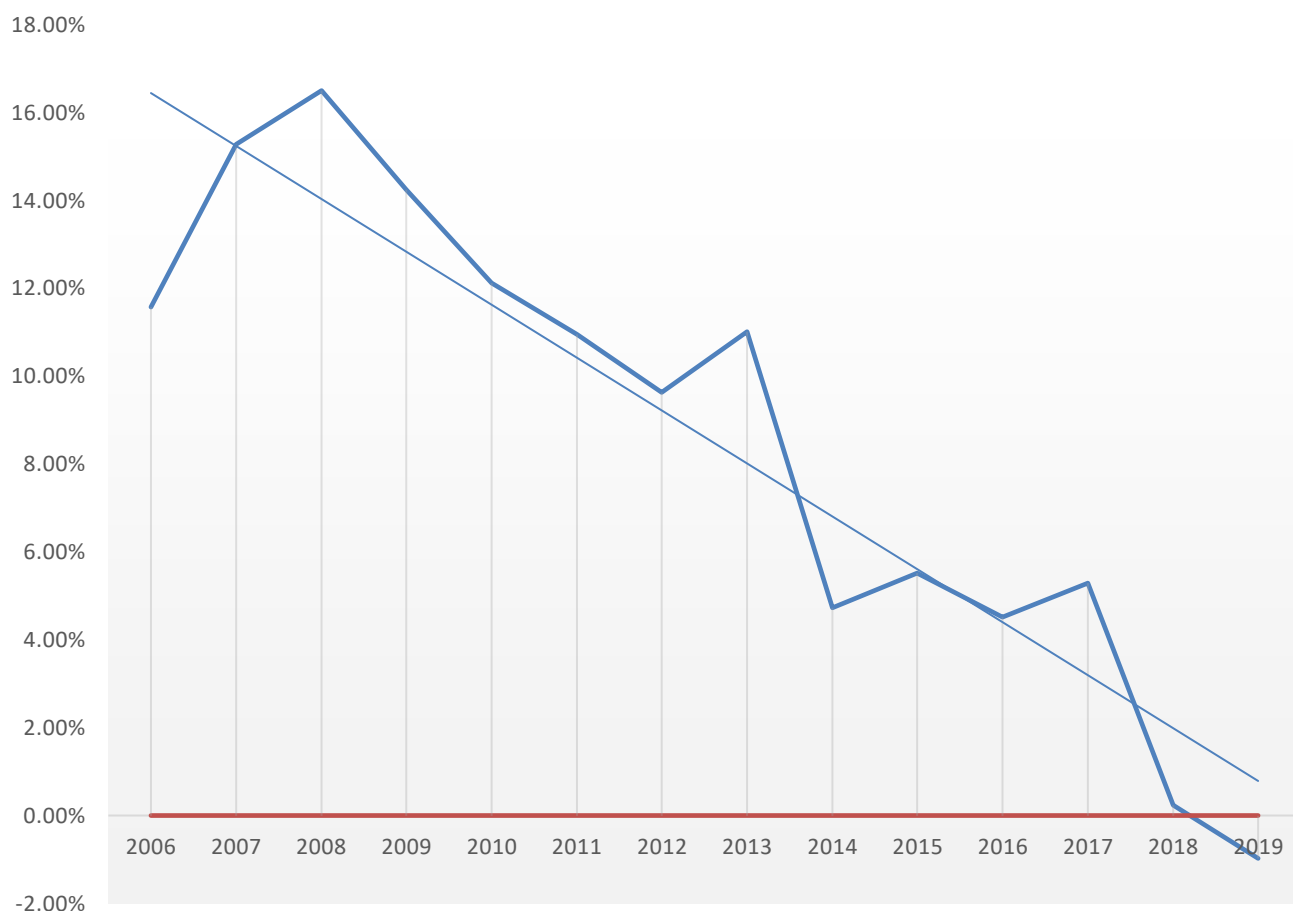
Kommunestyret vedtok i 2017 å starte arbeidet med en forpliktende plan, etter den modellen som benyttes for ROBEK-kommuner. Dette skulle bidra til å gjenvinne økonomisk kontroll og balanse, hvor det ble beskrevet tiltak som skal føre til endring. Det ble vedtatt hovedmål for budsjett- og økonomiplanarbeid, etter modellen KMD og TBU anbefalte for å sikre en sunn kommuneøkonomi med rom for å håndtere inntektssvikt, uforutsette kostnader, renteøkninger, eller høye nok avskrivninger/avdrag.:

- a. Netto driftsresultat korrigert for premieavvik skal være større enn 1,75 %
- b. Netto lånegjeld skal være mindre enn 100 % av brutto driftsinntekter

For budsjettåret 2020 har kommunestyret vedtatt nye måltall, se kapittelet om kommunal økonomisk bærekraft, KØB, som har noen færre nøkkeltall og beregningsmetoder enn «I ROBEKS forgård», men som skal være anerkjente indikatorer på kommunal økonomisk bærekraft.

Egenanalysens innhold er fremdeles like relevant, med noen økonomiske og kvalitative indikatorer for sunn kommuneøkonomi. Disse har det vært rapportert på i forbindelse med årsrapporten de siste årene. Blant andre de følgende:

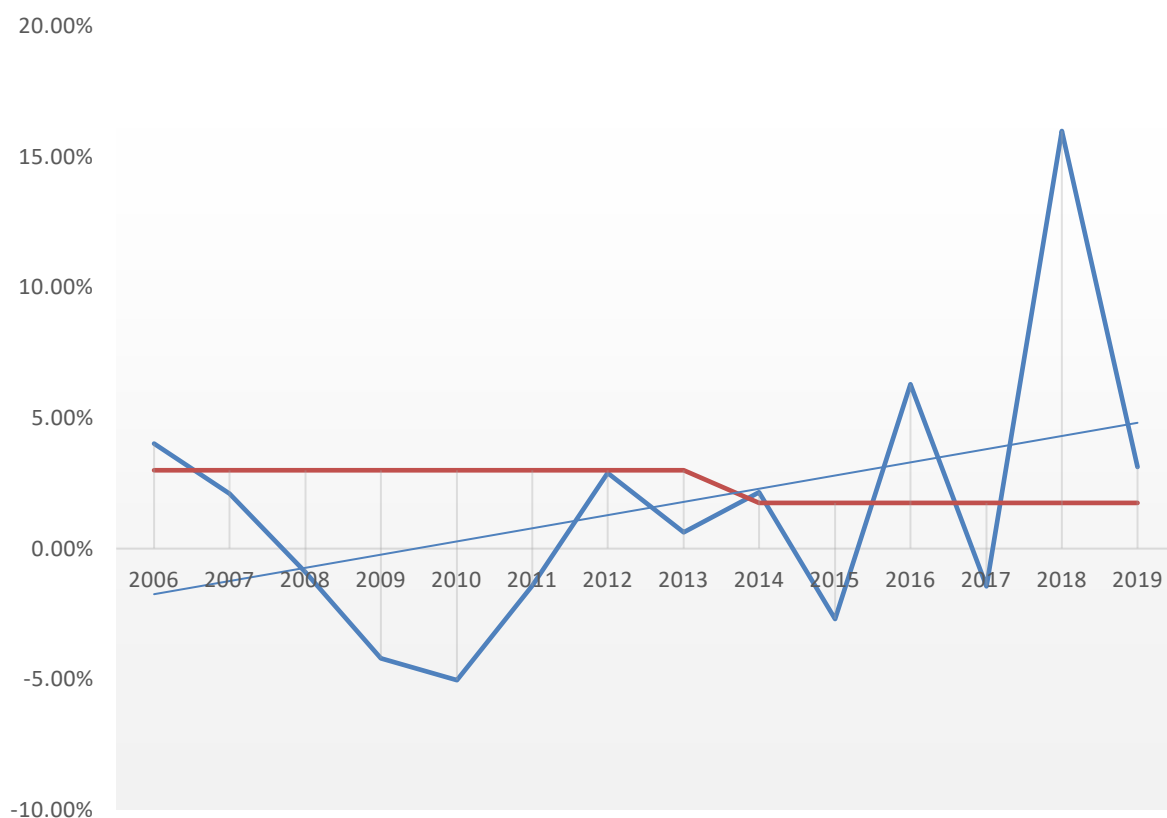
GOD ØKONOMISK KONTROLL

Grafen viser avvik mellom budsjett og regnskap over fjorten år. Avviket har vært så høyt som over 16 %. Dette var et tegn på urealistisk budsjettering. Etter 2018 var vi nede på nesten 0 % avvik, som også er målet. I 2019 hadde vi et positivt avvik til budsjett – det vil si under null.

God periodisering og løpende rapportering er viktig for å kunne gjøre nødvendige justeringer underveis i året. Mer nøyaktige periodeavslutninger og å bruke faktiske regnskapstall og realistiske prognoser og fremskrivninger som budsjettunderlag er noe en har jobbet mye med å forbedre. Det er svært viktig når en nå jobber med å få bedre økonomisk kontroll å opprettholde budsjettdisiplin og -realisme. Det har ingen hensikt å budsjettere med høyere inntekter eller lavere kostnader, uten at det ligger faktiske strukturelle endringer og planlagte reduksjoner i driftsnivå bak.

POSITIVT NETTO DRIFTSRESULTAT

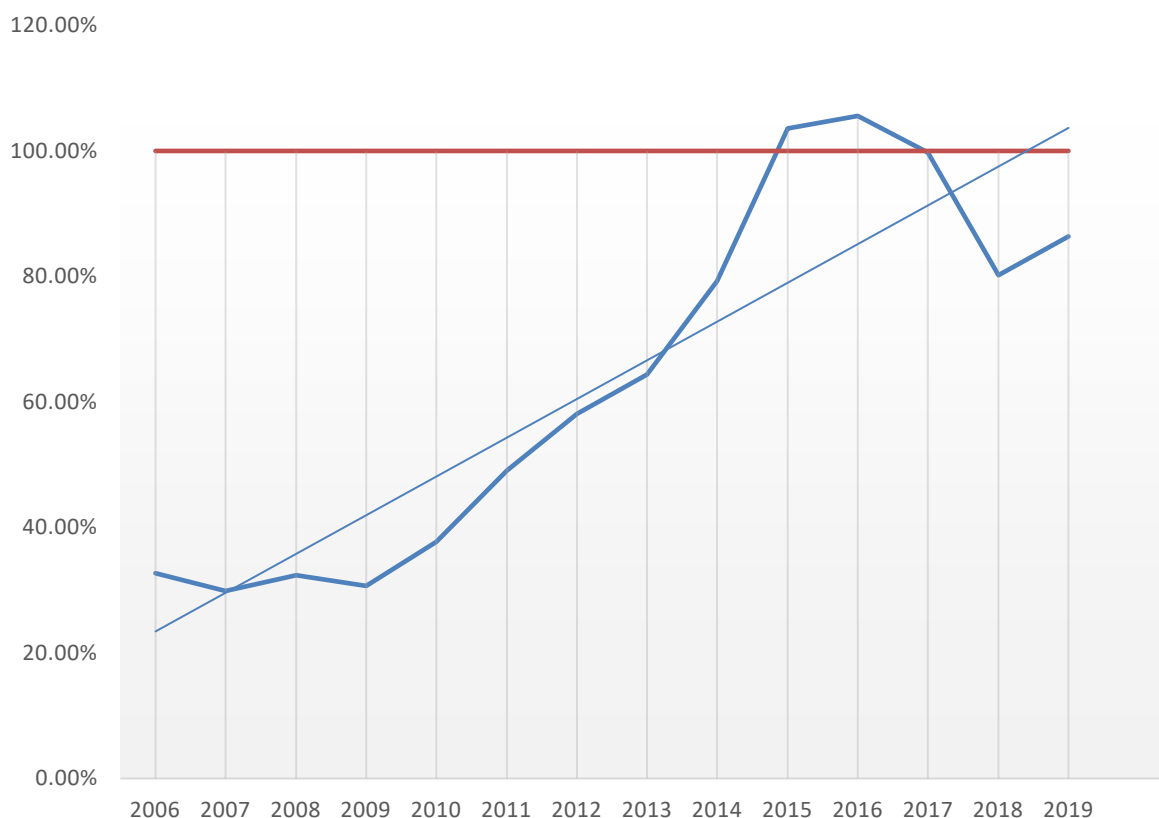

Den blå grafen viser netto driftsresultat over fjorten år. Den røde grafen viser nasjonal anbefaling som ble nedjustert i 2014 fra 3 % til 1,75 %. Anbefalingen har nå økt, se KØB (under).

Så lenge en ikke har opparbeidet disposisjonsfond i driften over flere år er det svært uheldig å budsjettere så knapt som mulig, uten buffere for variasjoner og uten positivt driftsresultat. Når det da inntreffer noe uforutsett har en ingen midler å dekke underskuddet med. Budsjettforslagene har tidligere vært så stramme, noe som innebærer stor risiko.

Endrings- og utviklingsprosesser koster. Det er derfor veldig viktig å gjøre nødvendige tilpasninger av driftsnivå i forhold til forventet befolkningsutvikling, demografi, og inntektsutvikling mens det fremdeles er frie midler i driften og en har et visst handlingsrom.

NETTO LÅNEGJELD

Den blå grafen viser lånegjeld av brutto driftsinntekter siste fjorten år (merk: noe annen beregning enn i KØB). Den grafen røde viser anbefalt maksnivå, som vi tangerte i 2015. I 2016 ble netto lånegjeld 108 %, og i 2017 var den tilbake på 99,8 %, synkende i 2018 og stigende igjen i 2019 til 84 %.

Lånegjelden har økt kraftig siste fjortenårsperiode. Det har vært investert mye i idrettshaller, boliger og omsorgssentre. En stor del av investeringene har vært delfinansiert med statlige midler fra Husbanken, norsk Tipping og andre tilskuddsordninger, så verdiskapningen som har skjedd i kommunen har vært enda større enn lånegjelden tilsier.

Det er klare regler for kommunenes låneopptak og avdrags- og avskrivningsprofil. Gjelden må betjenes løpende med minimumsfradrag. For tiden er renten lav, men den kan øke, og må betjenes rettidig. Derfor må en ha brutto driftsresultat som gjør at det er rom for å betjene finanskostnadene, avhengig av hvor stor gjelden er.

Enkelte investeringer skal føre til lavere driftskostnader, rasjonalisering eller effektivisering. Det er da viktig at en realiserer den planlagte gevinsten, gjennom å faktisk gjennomføre reduksjoner. Andre investeringer vil derimot gi økte utgifter til blant annet drift og vedlikehold. Dette må det tas høyde for ved planlegging av fremtidige og ønsket tjenestenivå til befolkningen.

KOMMUNAL ØKONOMISK BÆREKRAFT (KØB)

Rana kommune og Nord Universitet har utarbeidet en modell for kommunal økonomisk bærekraft gjennom KØB-prosjektet. Denne baserer seg på blant annet riksrevisjonen og teknisk beregningsutvalg (TBU) som også Fylkesmannen har anbefalt. Rødøy kommune tok modellen i bruk i forbindelse med budsjettet for 2020.

Det er sammenhengen av store lån, lavt disposisjonsfond og lavt driftsresultat som gir utfordringer.

– Riksrevisjonen

MÅL FOR KOMMUNAL ØKONOMISK BÆREKRAFT

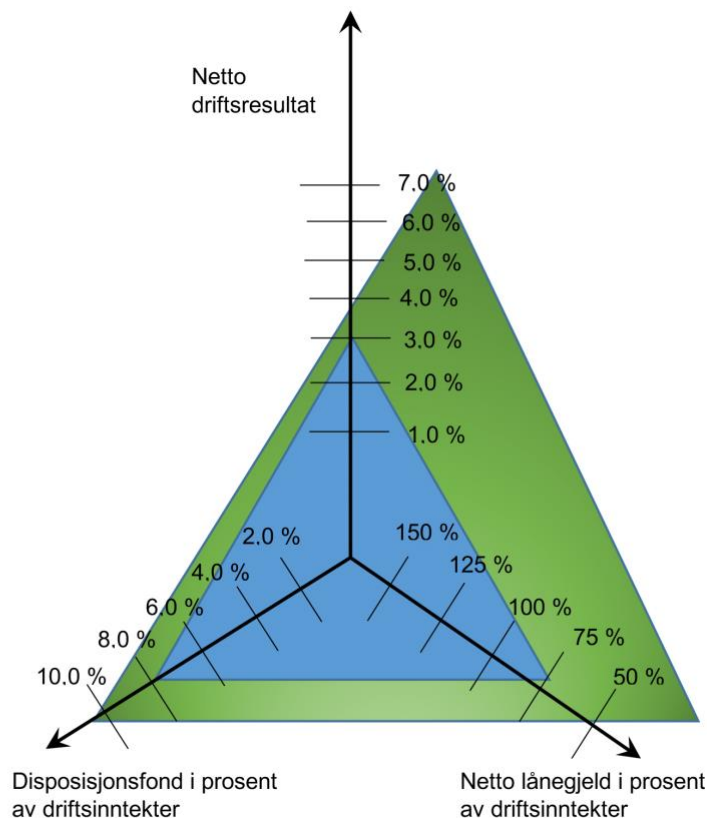
BÆREKRAFTIG UTVIKLING

er utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

– Vår felles fremtid, Brundtland-kommisjonen, 1987

KØB-prosjektet har satt følgende måltall for kommunal økonomisk bærekraft:

- Netto driftsresultat 2 % eller høyere
- Disposisjonsfond 5 % eller høyere
- Netto lånegjeld 75 % eller lavere

Modell: Rana kommune, KØB-prosjektet v/Magne Arild Damsgård

NETTO DRIFTSRESULTAT (NDR)

Netto driftsresultat er et beløp som reserveres i budsjettet og som ikke skal benyttes til driften, så en tar hensyn til risiko. Ved å legge inn et netto driftsresultat kan kommunen møte uforutsette hendelser uten å måtte redusere driften, si opp ansatte eller lignende.

I KØB-sammenheng ser vi på NDR som økonomisk bærekraft over ett år – årsbudsjettperioden.

DISPOSISJONSFOND

Disposisjonsfond er midler som er satt av til en reserve. Reserven kan en benytte til å møte uforutsette utfordringer, slik at kommunen slipper å gjøre store endringer i driften, for eksempel å redusere ansatte eller ta opp lån dersom det oppstår et akutt behov.

Disposisjonsfondet gjør det mulig for en kommune å bruke tid på å gjennomføre nødvendige endringer i driften.

I KØB-sammenheng kan vi se på disposisjonsfondet som økonomisk bærekraft over fire år – økonomiplanperioden.

NETTO LÅNEGJELD

Gjeldsgraden viser hvor mye kommunen har i gjeld i forhold til brutto inntekter. Dersom kommunen har mye gjeld, vil kommunen få store utgifter med å betjene lånene fremover. Vi må betale renter og avdrag, noe som fører til at det blir mindre penger til å drifte kommunen, så en risikerer å måtte redusere ansatte, og unnlate å vedlikeholde eller investere fremover. Høy lånegjeld gir svekket økonomisk handlingsrom.

Netto lånegjeld defineres som langsiktig gjeld fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler.

I KØB-sammenheng kan vi se på gjeldsgraden som økonomisk bærekraft over generasjonene – 20-40 år fremover.

KS' PROGNOSEMODELL FOR ANBEFALT MINIMUMSNIVÅ

KS har oppdatert sin en prognosemodell for 2021-2035 (vedlagt) for anbefalt minimumsnivå på netto driftsresultat for den enkelte kommune, basert på de innrapporterte regnskapstallene.

De anbefaler at Rødøy kommune holder følgende nivåer:

• Netto driftsresultat, langsiktig minimumsnivå	2,0 %
• Netto driftsresultat, kortsiktig minimumsnivå (år)	2,0 %
• Disposisjonsfond, minimumsnivå	4,2 %

Differanse forventet NDR og risikojustert minimumsnivå for NDR er 2,9 %.

KS anbefaler minimumsnivåer på netto driftsresultat, risikojustert netto driftsresultat og disposisjonsfond, samt forventet netto driftsresultat ved stabil tjenesteproduksjon. Disse bygger på en rekke forutsetninger, blant annet at forholdet mellom inntekter og utgifter vil være likt som det har vært de siste fem årene.

Forutsetningene er blant annet satt for at kommunen skal opprettholde en stabil tjenesteproduksjon på lang sikt.

KS skriver at minimumsnivået for disposisjonsfond er basert på den enkelte kommunes risikoprofil. Dersom kommunen har et mindre disposisjonsfond enn det anbefalte nivået bør dette bygges opp gjennom en periode med noe høyere netto driftsresultater og avsetninger til disposisjonsfondet.

Se også KS oversikt over økonomisk handlefrihet per kommune (vedlagt).

FINANSIELLE MÅLTALL

Kommunestyret skal i følge den nye kommuneloven vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Disse skal fastsettes etter lokalt skjønn. Måltallene bør være langsiktige, realistiske og oppnåelige. De vil være handlingsregler som ikke er rettslig bindende for budsjetttrammene.

	Rødøy erfaring *)	Mål KS	Mål KØB	Mål Rødøy
Netto driftsresultat *) snitt 4 år	2,2 %	2,0 %	2 %	7 %
Disposisjonsfond *) 2019	25,2 %	4,2 %	5 %	20 %
Netto lånegjeld *) 2019	82,7 %	0 % økning	75 %	75 %

Rådmannen foreslår at kommunestyret opprettholder vedtatte finansielle måltall i tråd med anbefalingen for Rødøy kommune over.

Når forslaget er såpass konservativt, så skyldes det at Rødøy er en liten og derfor sårbar kommune, hvor små endringer i kroner kan få stor innvirkning på totalbudsjettet.

Endringer i inntekter fra staten for eksempel ifbm ned kraftskatteordninger eller havbruksfond kan gi alvorlige konsekvenser. Videre har vi allerede en svært nøktern drift, tross en dyr driftsstruktur.

Det anbefales å ikke øke lånegjelden, men å betale enda mer ned i fireårsperioden. Dette gir også positiv effekt på renter og avdrag som belastes driften.

Videre bør vi tilstrebe å holde disposisjonsfondet intakt, og å legge til side det vi kan av midler fra havbruksfondet. Disposisjonsfondet kan benyttes til nødvendig omstilling, innovasjon og tilrettelegging for næringsvirksomhet.

Netto driftsresultat er den viktigste av de tre målene, og det som er mest påvirkelig. Et årlig overskudd som gir handlingsrom ved uforutsette hendelser sikrer at den økonomiske bærekraften opprettholdes.

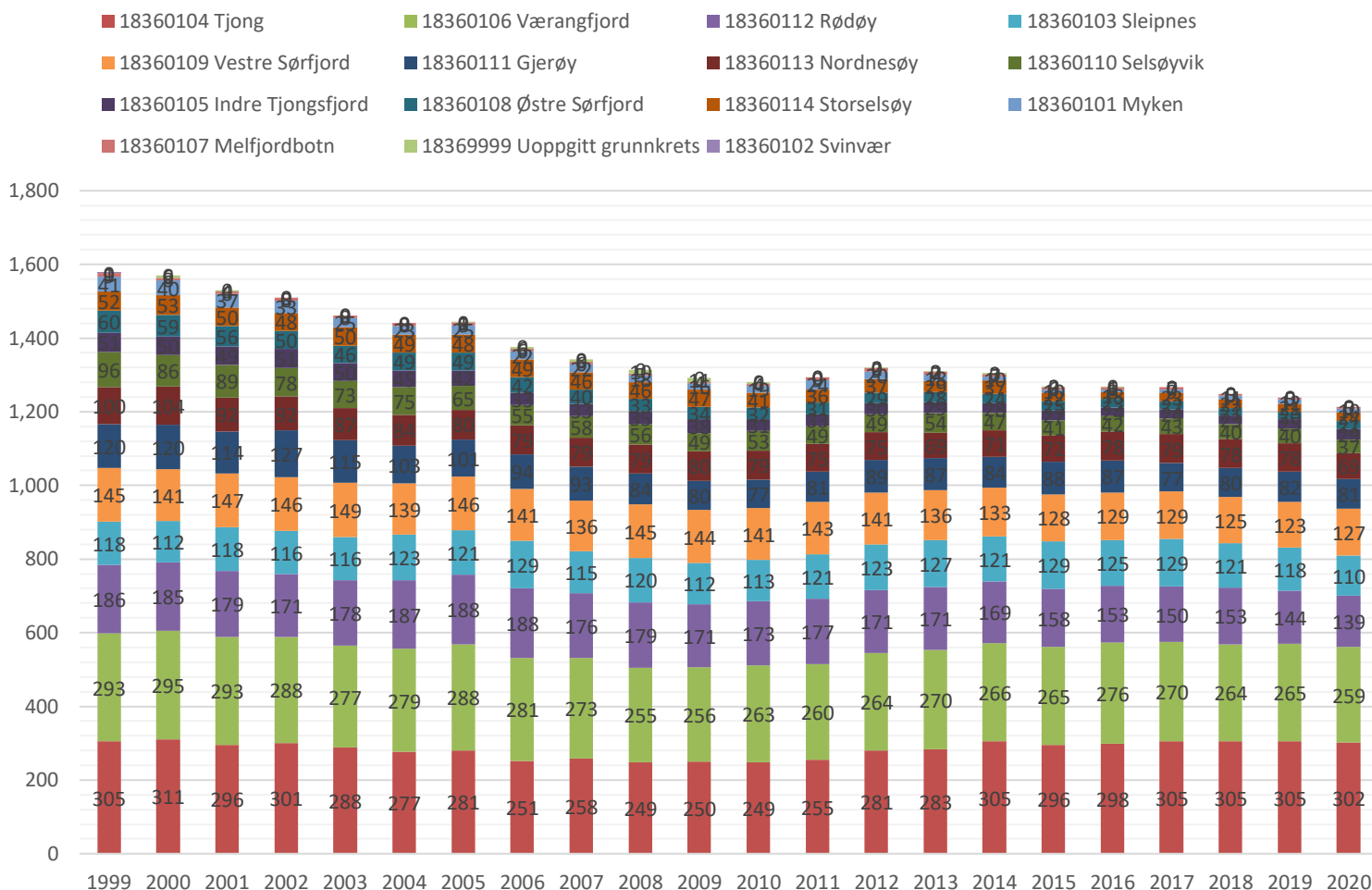
BEFOLKNINGSUTVIKLING

Norge har en sterkere befolkningsvekst enn tidligere, men noe justert ned fra sist. I 2018 er befolkningen 5,3 millioner. Vi vil passere 6 millioner innbyggere før 2040. Befolkningsveksten kommer først og fremst i sentrale strøk, i storbyene Oslo, Bergen og Trondheim. Andre kommuner får nedgang i folketallet. Disse kommunene ligger stort sett i den nordlige halvparten av landet, og mange av dem ligger usentralt til. Det blir flere eldre – spesielt i distriktene og blant innvandrerne. Levealderen stiger kraftig, mens antall barn norske kvinner kommer til å føde ikke stiger, og netto innvandring forventes lav og nedadgående.

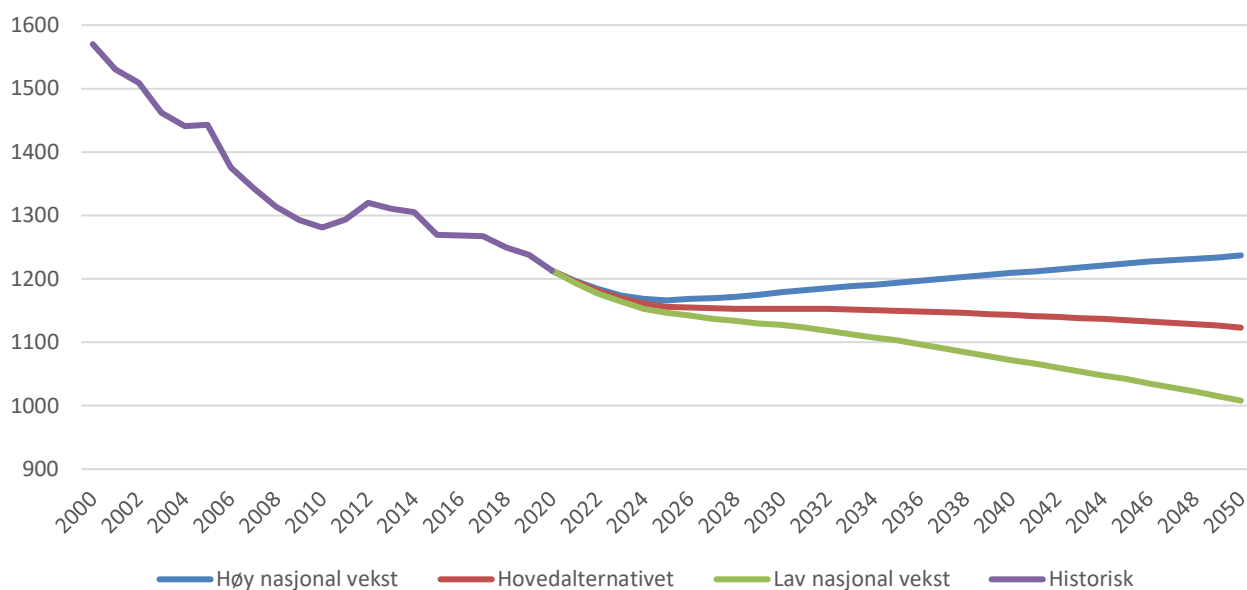
Rødøy hadde 1213 innbyggere per 1. januar 2020, en nedgang på 25 siste år. Siste 10 år er nedgangen på 81 innbyggere. Lavt fødselsoverskudd og liten innflytting gjør at prognosene viser fortsatt nedgang.

Kommunen har 14 grunnkretser, hvor den største kretsen, Tjong, har 302 innbyggere. Den minste som er Melfjordbotn har fem. På fastlandet i Værangfjorden og Tjongsfjorden bor 700, eller 58 % av innbyggerne. Det har vært en jevn økning der siden 2010. På øyene bor 360 eller 30 % av innbyggerne, og i kretsene som grenser mot Rana og Lurøy, mot Sørfjorden og Melfjorden, bor 153 eller 13 % av innbyggerne. Utviklingen har i samme periode vært jevnt nedadgående i disse kretsene samlet.

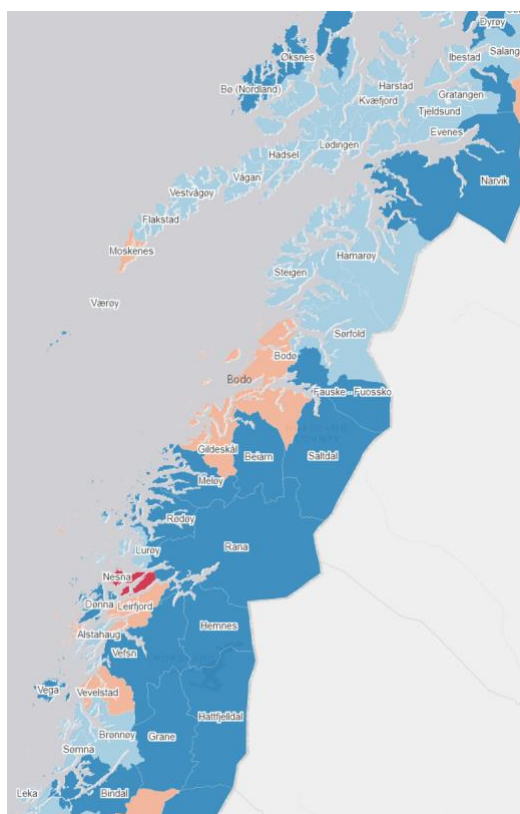
Befolkningsutvikling per grunnkrets

Framskrevet folkemengde Rødøy kommune

SSBs prognose (hovedalternativet) sier at Rødøy vil gå fra 1213 innbyggere ved inngangen av 2020 til 1123 innbyggere i 2050. Alternativene høy nasjonal vekst og lav nasjonal vekst er beregnet til å føre til henholdsvis 1237 eller 1008 innbyggere i 2050. Hovedalternativet innebærer en befolkningsnedgang på rett over syv prosent. For Norge er det forventet en økning på over 11 prosent. I Nordland forventes det nedgang på omtrent en og en halv prosent.

TEGNFORKLARING

Befolkningsvekst

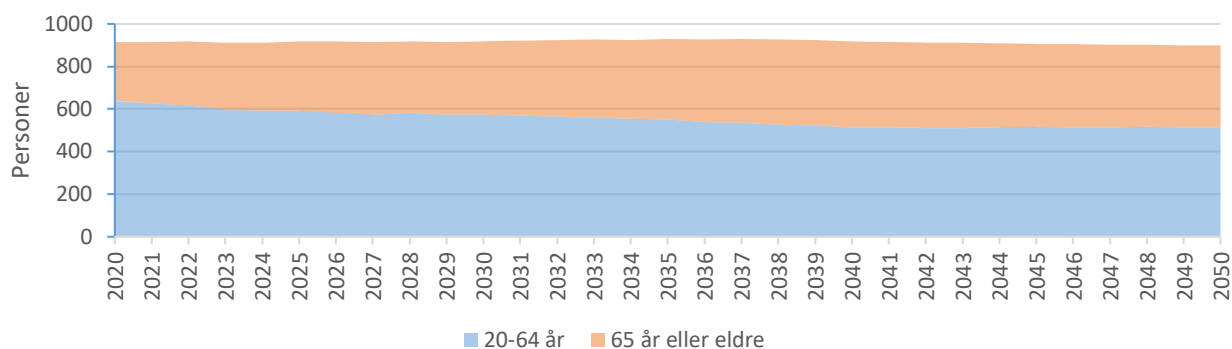
Befolkningsvekst 2020-2050 (prosent)

- Kraftig økning (>15 %)
- Økning (5 til 15 %)
- Lite endring (-5 til 5 %)
- Nedgang (<-5 %)

Tidligere framskrivninger fram mot 2040

1996	1 717
1999	1 505
2002	1 437
2005	1246
2008	1129
2009	1130
2010	1103
2011	1240
2012	1337
2014	1342
2016	1263
2018	1140
2020	1143

Framskrevet forsørgerbrøk hele kommunen

Forsørgerbrøk i befolkningsframskrivingene regnes ut fra personer 65+ per personer 20-64. Det er beregnet at forsørgerbrøken i Rødøy går fra ca. 0,45 i dag til ca. 0,75 i 2050. Tilsvarende tall for Nordland er 0,36 i 2020 til 0,59 i 2050, og for landet 0,30 i 2020 og 0,51 i 2050.

Det forventes sterk økning av andel eldre fremover. Nasjonalt er andelen personer 70 år og over 12,4 i 2020 og forventes å være 21,2 i 2050. I Rødøy er tilsvarende tall 16,6 i 2020 og 28,2 i 2050. Andelen 80 år og over i Rødøy vil tredobles.

Det er stor usikkerhet i befolkningsframskrivingene. Framtidig inn- og utvandring er meget usikker, men også fruktbarheten og dødeligheten kan ende opp svært forskjellig fra det som er forutsatt.

Økt andel eldre er blant de sikreste prognosene.

KOSTRA

Statistisk sentralbyrå, SSB, følger opp KOSTRA. KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir styringsinformasjon om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner, bydeler og fylkeskommuner. Det finnes tall om f.eks. pleie- og omsorgstjenester, barnehagedekning og saksbehandlingstid, og man kan sammenligne kommuner med hverandre, med regionale inndelinger og med landsgjennomsnittet.

I KOSTRA-sammenheng grupperer SSB kommunene etter folkemengde, bundne kostnader og frie disponible inntekter per innbygger. Fra 2020 ligger Rødøy i kommunegruppe 6, som består av små kommuner med høye bundne kostnader per innbygger, og høye frie disponible inntekter. Her ligger vi sammen med blant andre Vega, Hattfjelldal, Nesna, Gildeskål, Beiarn, Sørfold og Hamarøy av Helgeland- og Salten-kommuner.

I 2019 lå vi i kommunegruppe 5, som består av små kommuner med høye bundne kostnader per innbygger, og *middele* frie disponible inntekter. Samtidig har mange kommuner blitt slått sammen ved årsskiftet, og de nye kommunene kan ligge i andre kommunegrupper enn de gamle lå i. Endringene i kommunegrupper innebærer at vi kan få utfordringer med å sammenligne utviklingen med kommuner i samme gruppe.

I [statistikkbanken](#) finner man i Statistikkbanken finnes samtlige KOSTRA-tall i tabeller etter tjenesteområde. Her kan man velge å sammenligne med andre enkeltkommuner, etc.

KOSTRA NØKKELTALL ETTER TJENESTEOMRÅDE

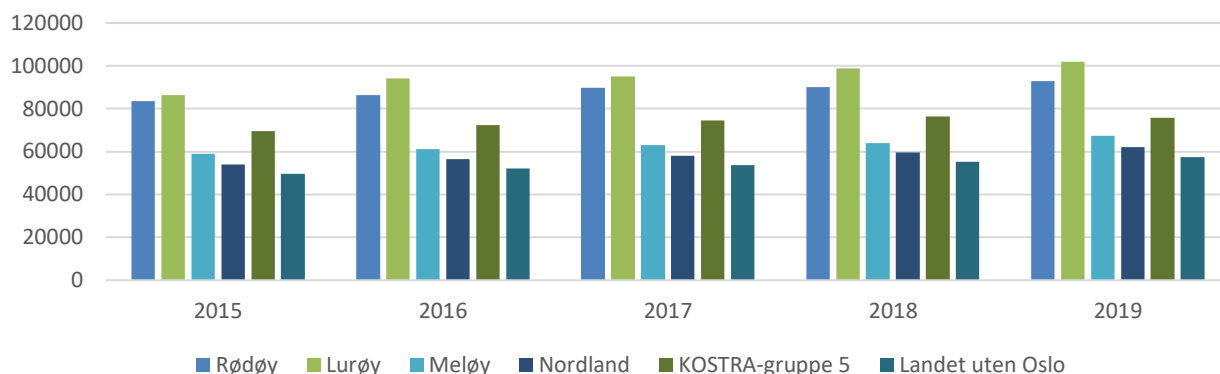
Noen sentrale tabeller per 2019:

Befolkningsprofil	Rødøy	Kostragr.06	Landet	Nordland
Innbyggere (antall)	1 213	79 357	5 367 580	242 473
Fødte per 1000 innbyggere (per 1000)	6,6	7,4	10,2	8,8
Døde per 1000 innbyggere (per 1000)	9,9	12,1	7,6	9,4
Netto innflytting (antall) ¹	-21	-955	25327	-787
Andel skilte og separerte 16-66 år (prosent)	9,1	10	10,4	9,9
Andel enslige innbyggere 80 år og over (prosent)	69,1	65,7	62	63,9
Registrerte arbeidsledige i prosent av befolkningen i alderen 15-74 år (prosent)	0,3	1,3	1,5	1,3
Andel innvandrerbefolkning (prosent)	6,1	16	18,2	10,5
Regnskap	Rødøy	Kostragr.06	Landet	Nordland
Netto driftresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	2,5	-0,5	1,9	0,7
Årets mindre/merforbruk i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	3,1	0,6	1,2	0,2
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	40,9	30,2	17	19,2
Netto renteesponering i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	10,8	33,4	43,8	51,3
Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelse i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	88,1	92,1	106,7	114,7
Frie inntekter per innbygger (kr)	93 036	83 196	58 501	62 108
Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	24,5	11,6	11,8	8,8
Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	9	16,9	16,7	16,7
Egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer (prosent)	64	39,1	41,5	25,8

Barnehage	Rødøy	Kostragr.06	Landet	Nordland
Andel barn 1-2 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-2 år (prosent)	87,5	79,9	84,3	87,4
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)	86,4	90,6	92,1	93,8
Andel barn 3-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 3-5 år (prosent)	85,7	96,9	97	97,8
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (prosent)	100	94,2	50,1	50,7
Antall barn korrigert per årsverk til grunnbemanning, alle barnehager (antall)	4,1	4,6	5,7	5,5
Andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning (prosent) ⁴	20,4	33	40,7	39,7
Andel barn i kommunale barnehager som får spesialpedagogisk hjelp (prosent)	0	3,3	3,9	4,3
Korr. Bto. driftsutgifter til barnehager per korr. oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	89,3	86,7	79,5	78,7
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år (prosent)	:	89,5	83,9	84,6
Netto driftsutgifter barnehager i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	8,5	7,8	14,4	11,8
Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1-5 år (kr)	166 394	187 076	164 477	168 510
Korrigerte brutto driftsutgifter per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	81,4	75,3	63,1	65,1
Grunnskole	Rødøy	Kostragr.06	Landet	Nordland
Årstimer til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring (antall)	0	69,4	31,5	53
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	136,5	179,7	138,8	161,7
Elever i kommunale og private grunnskoler som får særskilt norskopplæring (prosent)	0	4,8	6,4	4,3
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	7,2	10	7,7	9,7
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn (prosent)	:	71,6	75,5	73,1
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	76,9	64,6	69,3	65,4
Gruppestørrelse 2 (antall)	6	9,7	16	13,8
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	45,3	41,5	41,9	41,5
Netto driftsutgifter grunnskolesektor, av samlede netto driftsutgifter (prosent)	23,6	20,2	22,4	21,9
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor, per innbygger 6-15 år (kr)	209 103	192 252	118 056	135 867
Barnevern	Rødøy	Kostragr.06	Landet	Nordland
Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbygger 0-22 år (kr)	3 805	11 456	8 372	9 334
Barn med melding ift. innbyggerar 0-17 år (prosent)	1,6	6	4,6	5,4
Prosentdelen barn med undersøking ift. innbyggerar 0-17 år (prosent)	2	6,3	4,8	5,6
Barn med barnevernstiltak ift. innbyggerar 0-22 år (prosent)	3,4	5,7	3,8	4,4
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak (kr)	50 688	75 328	56 096	68 627
Brutto driftsutgifter per barn som ikkje er plassert av barnevernet (funksjon 251) (kr)	51 100	36 558	42 003	46 924
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (kr)	3 500	435 297	440 588	342 485
Barn med undersøking eller tiltak per årsverk (funksjon 244) (antall)	16	13,7	18,3	16,1
Undersøkingar med handsamingstid innan 3 månader (prosent)	:	82	89	76
Helse- og omsorgstjenester	Rødøy	Kostragr.06	Landet	Nordland
Utgifter kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger (kr)	48 664	52 809	28 025	35 284
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk)	473,9	562,8	300,2	398,1
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester av samlede netto driftsutgifter (prosent)	31,4	36,7	31,3	35
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helseutdanning (prosent)	73,2	73,3	77,5	77,3
Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk)	0,56	0,67	0,58	..
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)	64,7	34,7	30	..
Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (prosent)	21,3	35,1	47,8	..
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem (prosent)	..	15,9	12,1	12,9
Andel brukertilpassede enerom m/ eget bad/wc (prosent)	88,9	90,5	89,3	90,1
Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon (kr)	10 850	4 143	3 794	3 918
Andel private institusjonsplasser (prosent)	0	0	9,6	0
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	1,41	0,43	0,55	0,49
Andel innbyggere 67-79 år med dagaktivitetstilbud (prosent)	0	0,38	0,7	0,39
Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten av samlede netto driftsutgifter (prosent)	8,1	6,4	4,8	5,6
Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	16,5	19,3	11,4	13,9
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	16,5	13,1	9,5	12,2
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	34,7	48,1	44,5	53,5
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)	37,5	86,4	90	90,7

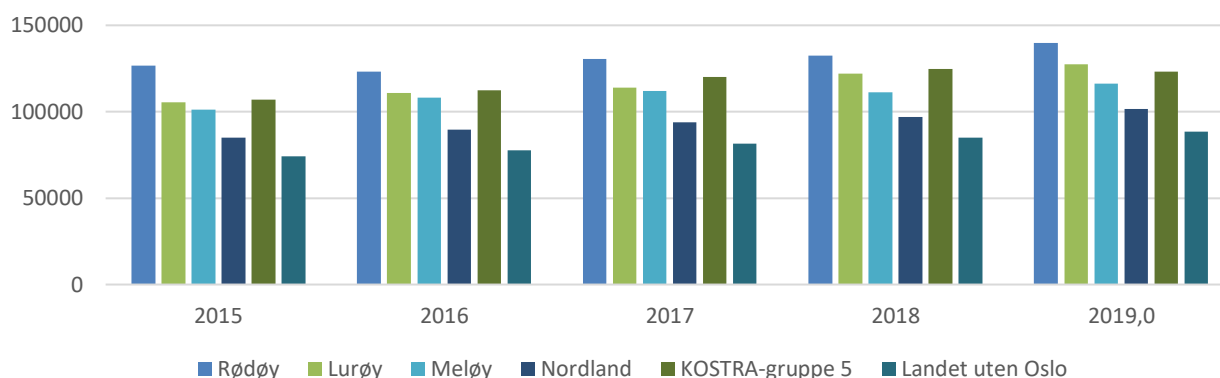
UTVIKLING SISTE FEM ÅR – SAMMENLIGNINGER

Frie inntekter per innbygger

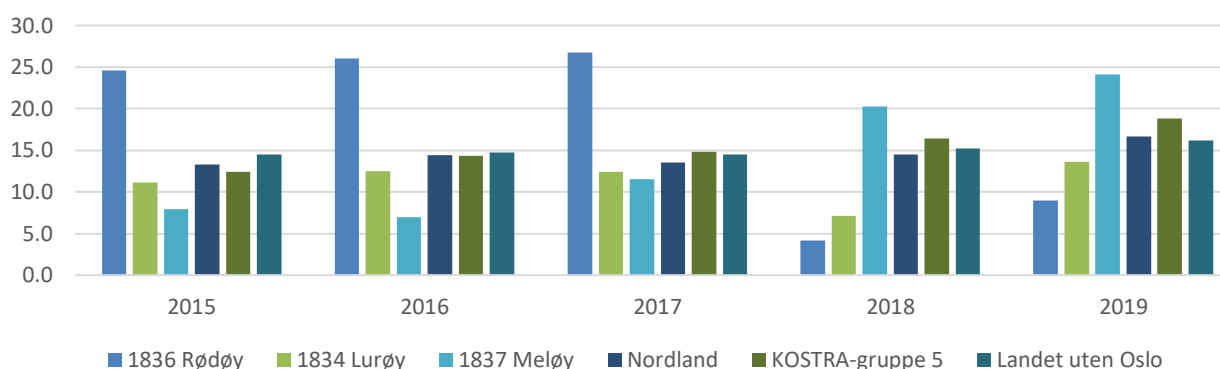
Rødøy hadde 21. høyeste frie inntekter per innbygger av 419 kommuner, og økende i femårsperioden. Dette er lavere enn Lurøy, men svært mye høyere enn landet forøvrig.

Brutto driftsutgifter per innbygger

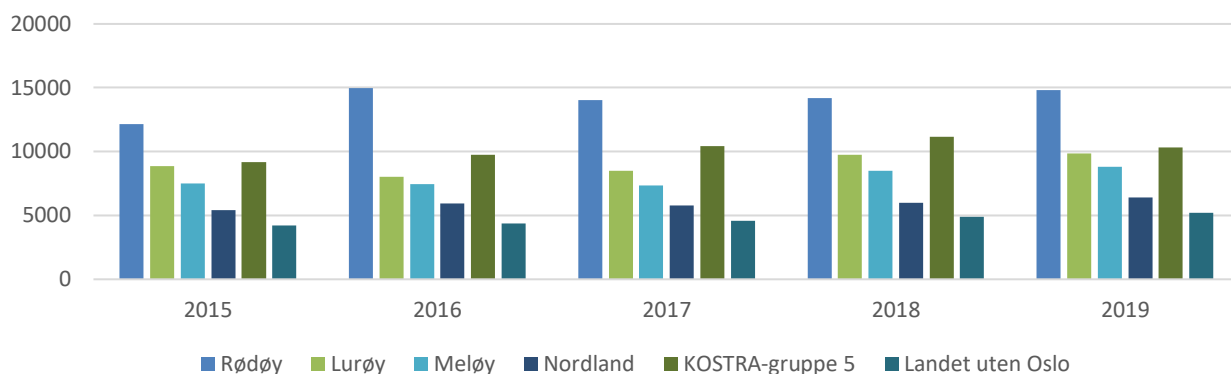
Rødøy hadde 60. høyeste driftsutgifter per innbygger av 419 kommuner. Også høyere enn Lurøy, som har høyere frie driftsinntekter enn Rødøy i samme periode.

Investeringsutgifter i prosent av driftsinntekter

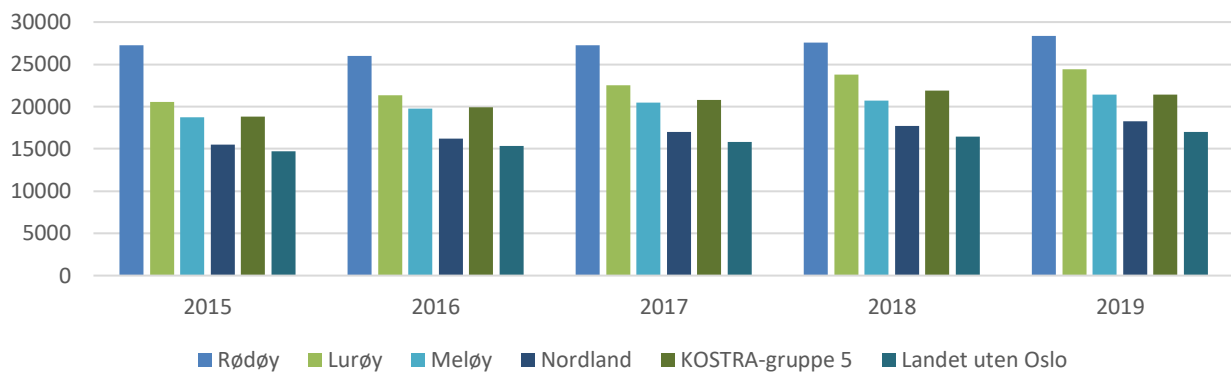
Rødøy hadde svært høye investeringsutgifter i årene 2015-2017. Dette har ført til økt gjeld, og økte løpende driftskostnader som må brukes til renter og avdrag. Så langt har vi bare betalt minimumsavdrag.

Brutto driftsutgifter administrasjon per innbygger

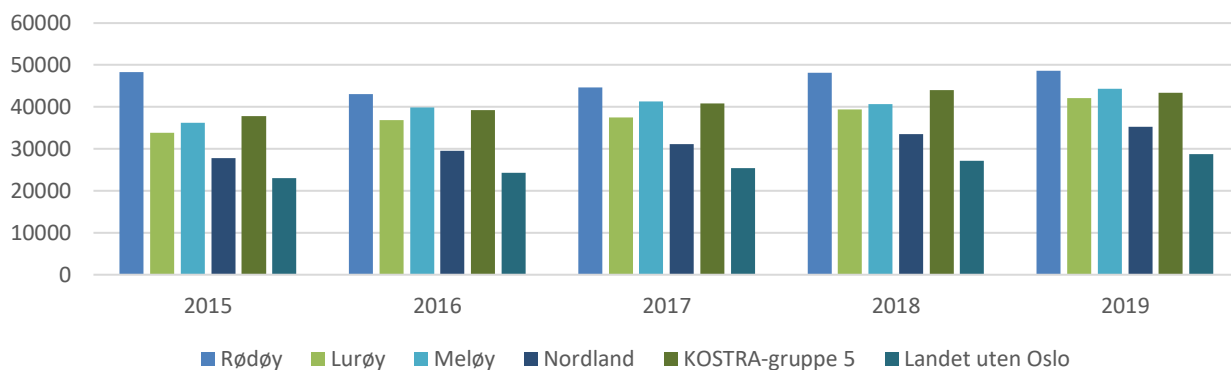
Rødøy hadde 38. høyeste driftsutgifter til administrasjon per innbygger av 419 kommuner.

Brutto driftsutgifter grunnskole per innbygger

Rødøy hadde 15. høyeste driftsutgifter til administrasjon per innbygger av 419 kommuner.

Brutto driftsutgifter Helse- og omsorg per innbygger

Rødøy hadde 65. høyeste driftsutgifter til administrasjon per innbygger av 419 kommuner.

Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	Andel %
Rødøy	65
Lurøy	58
Meløy	26
Nordland	29
Landet uten Oslo	21
KOSTRA-gruppe 6	39

Rødøy har 7. høyeste andel av kommunalt disponerte boliger per innbygger av 419 kommuner. En høy andel, 81 %, er tilgjengelig for rullestolbrukere.

Areal på formålsbygg per innbygger (m2)	2015	2016	2017	2018	2019
Rødøy	10,3	11,7	12,9	13,0	13,3
Lurøy	10,9	11,1	11,2	11,4	11,3
Meløy	7,5	7,0	7,1	6,7	7,1
Nordland	6,4	5,9	6,5	6,3	6,0
KOSTRA-gruppe 6	9,7	9,5	9,8	9,9	9,9
Landet uten Oslo	5,1	5,1	5,2	5,1	4,9

Rødøy har 19. høyeste areal på formålsbygg per innbygger av 419 kommuner.

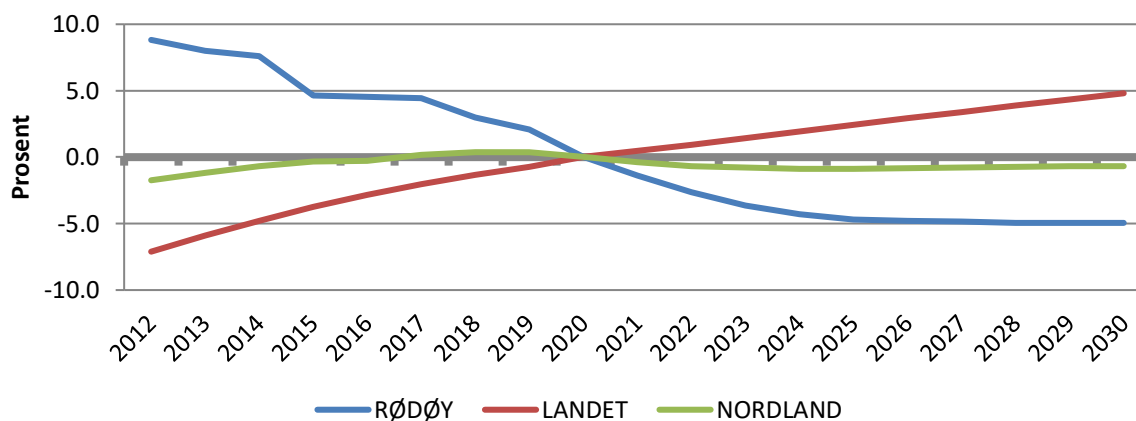
UTGIFTSBEHOV I FORHOLD TIL DEMOGRAFI

SSB har lagt frem nye befolkningsframskrivninger, per august 2020.

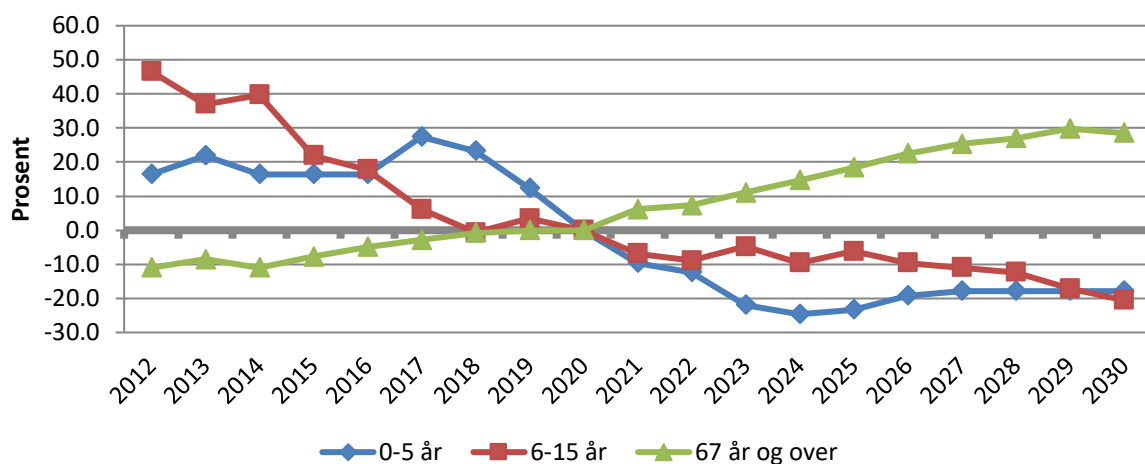
KS har siden budsjettnotatet som ble lagt frem i juni laget en oppdatert modell som viser hvordan demografi forventes å påvirke den enkelte kommunens utgifter ved SSBs MMMM-alternative frem mot 2030. Hver kommune får dermed et beregnet anslag for hva befolkningsframskrivninger vil kunne komme til å bety for kommunens brutto utgiftsbehov til sentrale velferdstjenester som grunnskole, barnehage og pleie og omsorgstjenester.

I beregningene benyttes landsgjennomsnittets utgifter per innbygger og 2020-kroner. Modellen baserer seg på blant annet følgende utviklingstrekk:

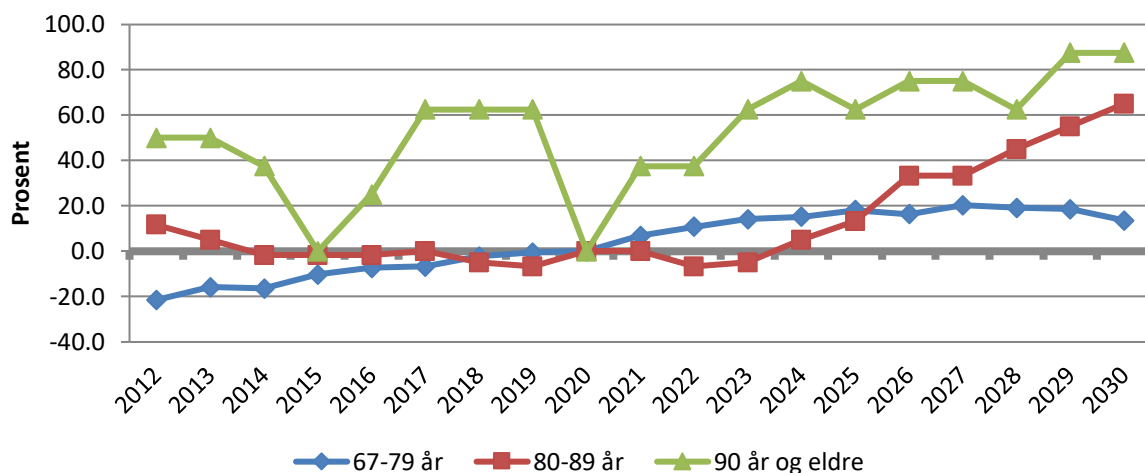
UTVIKLING I FOLKETALL PER 1. JANUAR

UTVIKLING I FOLKETALL FORDELT PÅ ALDERSGRUPPER PER 1. JANUAR

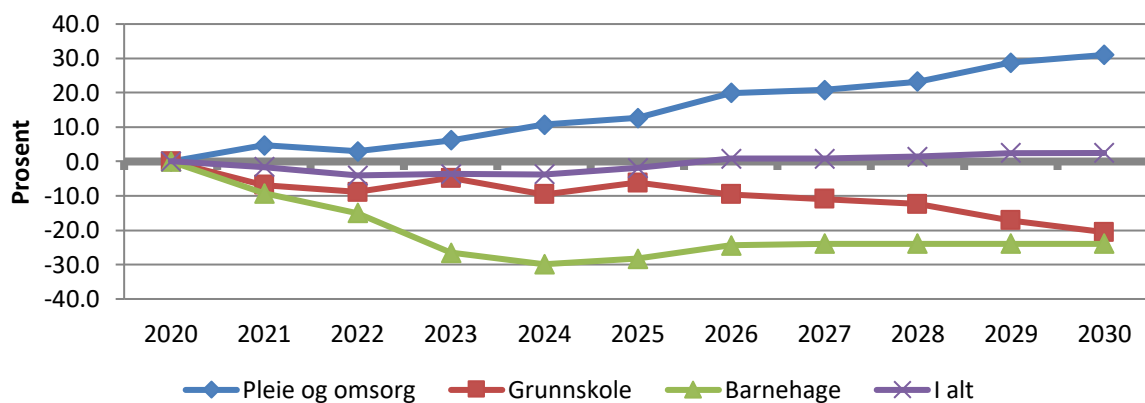

UTVIKLING I FOLKETALL FORDELT PÅ ALDERSGRUPPER ELDRE PER 1. JANUAR

UTGIFTSBEHOV PER TJENESTEOMRÅDE

KS har basert på denne utviklingen beregnet utgiftsbehovet for de største tjenesteområdene frem til 2030. Som beskrevet tidligere er utgiftsbehovet et anslag regjeringen bruker på hvor mye det vil koste kommunen å gi velferdstjenester til innbyggerne, og som de legger til grunn når de beregner inntektene vi vil få.

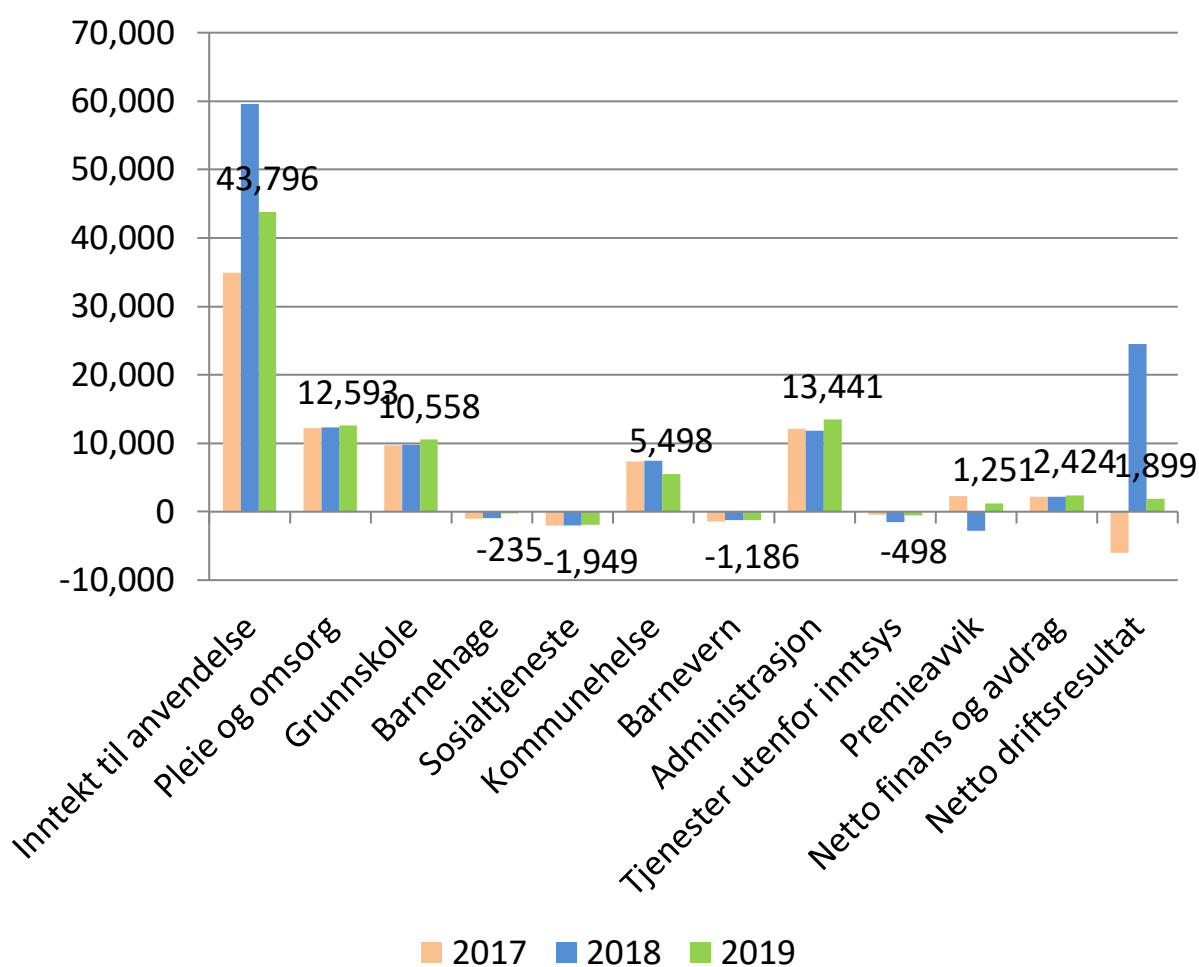

ANSLAG ENDRING I KOMMUNENS UTGIFTSBEHOV (HELE ´000 KRONER)

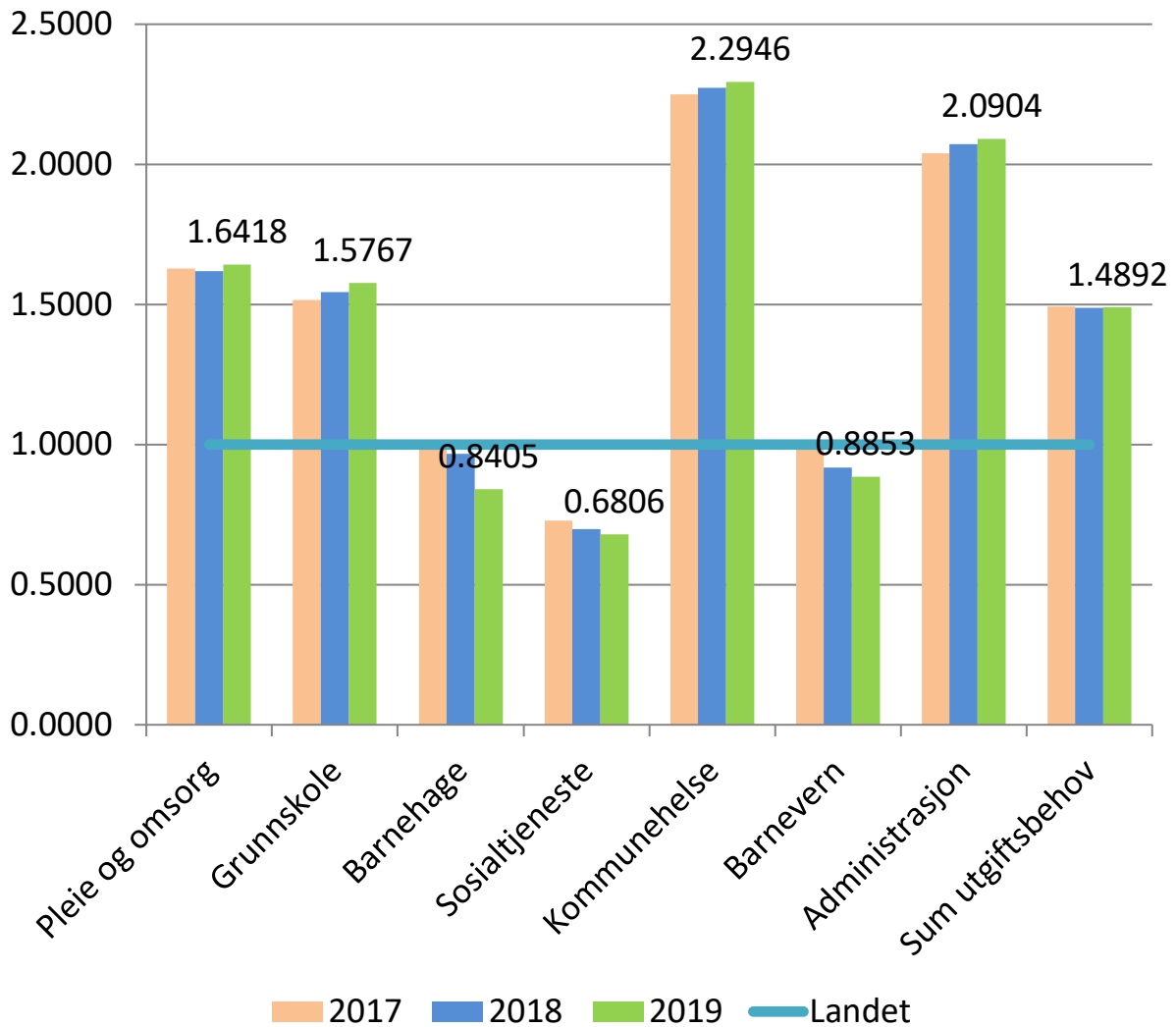
	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommune- helse	Barnevern	Sum
2021	1 573	-1 467	-1 144	-104	22	-201	-1 320
2022	-577	-440	-702	-73	-57	-113	-1 963
2023	1 070	880	-1 436	-90	-20	-101	303
2024	1 539	-1 027	-410	-79	22	-118	-73
2025	656	733	205	-108	23	8	1 517
2026	2 468	-733	470	-50	62	-39	2 177
2027	293	-293	59	-29	31	-22	40
2028	822	-293	0	-29	15	-45	470
2029	1 873	-1 027	0	0	49	-63	833
2030	754	-733	0	80	-13	-51	37

DISPONIBLE INNTEKTER, RESSURSBRUK OG PRIORITERING

Slik ser kommunens ressursbruk ut, sammenlignet med landsgjennomsnitt (=0). Kroner per innbygger:

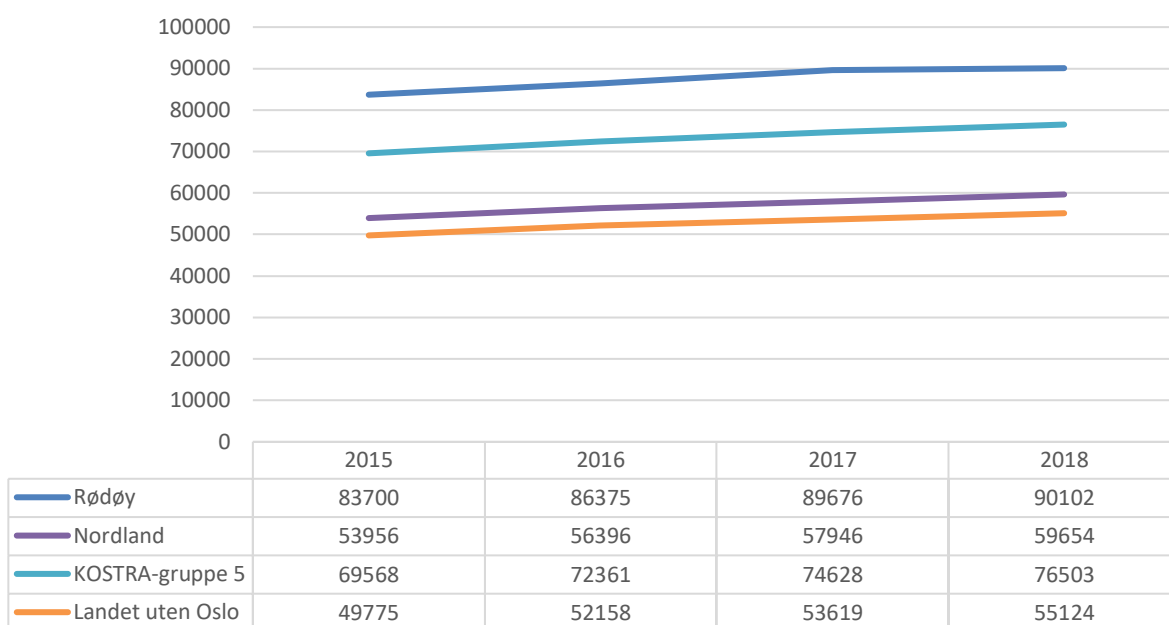

KS har beregnet kommunenes utgiftsbehov sammenlignet med landsgjennomsnittet (=1). Kommunen blir kompensert/trukket for dette i rammetilskuddet:

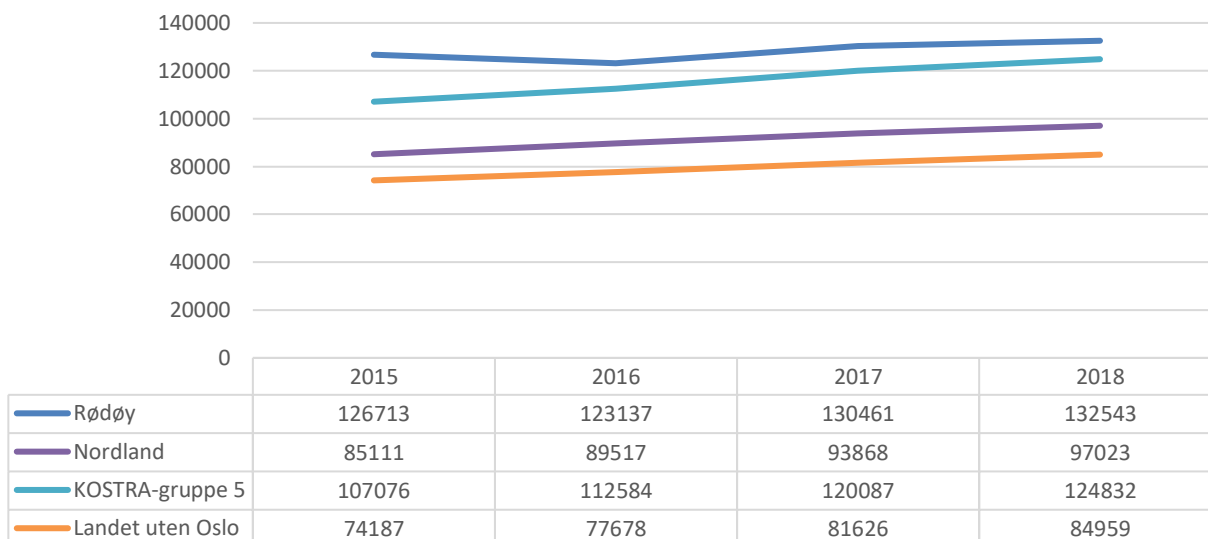
Se også vedlagte modell for disponible inntekter og ressursbruk for Rødøy kommune, hvor det er flere tabeller med forklaring.

Frie inntekter per innbygger

I forhold til sammenlignbare kommuner (KOSTRA-gruppe 5), andre kommuner i Nordland og i landet forøvrig har Rødøy svært høye frie inntekter per innbygger. Det er liten mulighet til å påvirke de frie inntektene.

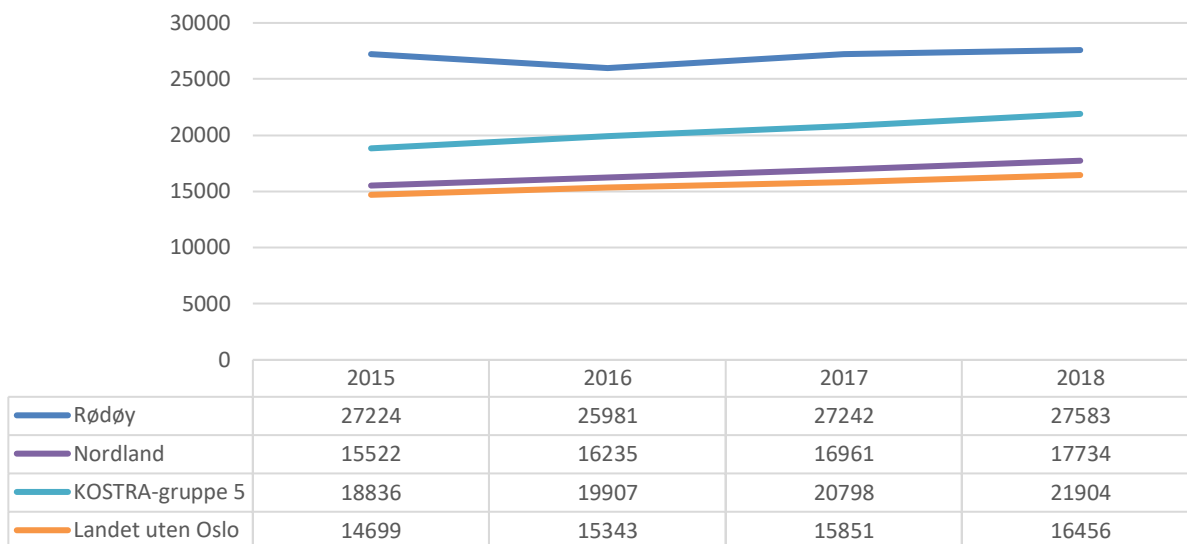
Brutto driftsutgifter per innbygger

Rødøy har tilsvarende svært høye brutto driftsutgifter per innbygger, på grunn av en dyr struktur med mange små enheter. Dersom en skal oppnå et positivt netto driftsresultat må en spare driftsutgifter.

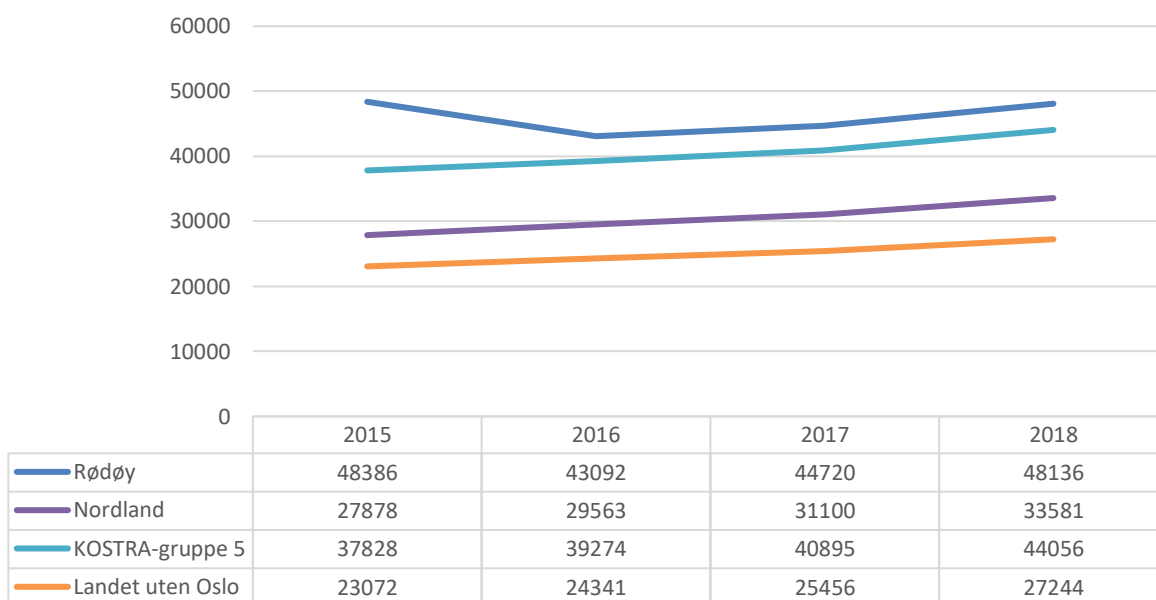
Brutto driftsutgifter per innbygger var kr 132' i 2018, mens en hadde kr 90' i frie inntekter fra staten samme år. Det er altså en underdekning på kr 42' per innbygger som må betales ved hjelp av andre inntekter, som eiendomsskatt, kraftinntekter, havbruksfond og andre brukerbetalinger.

Brutto driftsutgifter grunnskole

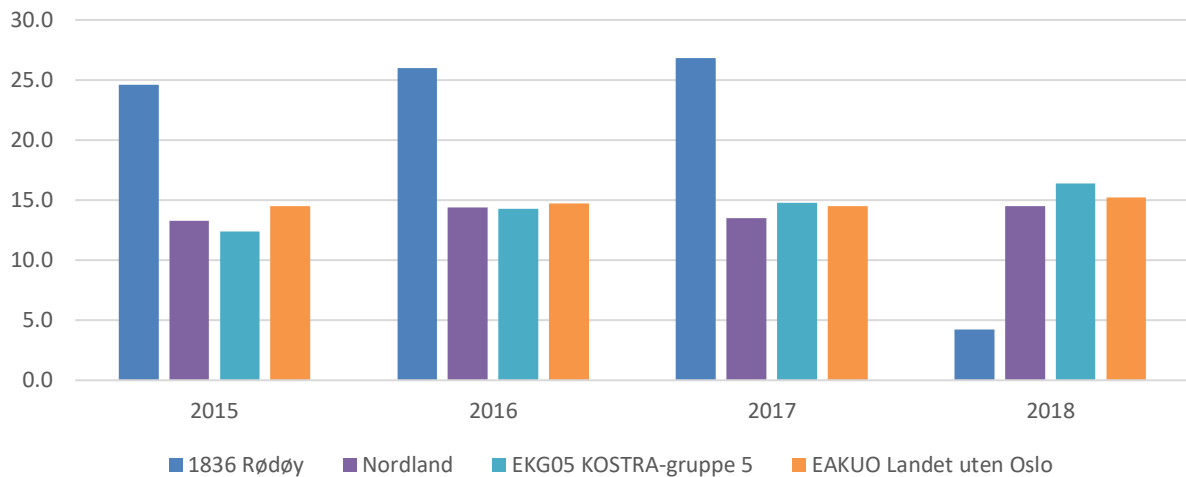
Elevtallet er synkende, og har vært det over lang tid. Driftsutgifter til grunnskole øker likevel årlig, i tråd med pris- og kostnadsveksten. Det har ikke vært redusert kostnader som konsekvens av det synkende elevtallet.

Brutto driftsutgifter Helse- og omsorg

Utgifter til helse- og omsorg har også økt årlig, utenom fra 2015-2016 hvor det påløp store ekstraordinære kostnader. Befolkningen blir stadig eldre, så en er nødt til å ta i bruk andre måter å jobbe på, for å kunne levere gode tjenester innenfor den inntektsrammen vi har.

Investeringsutgifter i prosent av driftsinntekter

Investeringsutgiftene har i noen år vært svært høye, og selv om vi har benyttet gode statlige ordninger som tippemidler og tilskudd fra husbanken, så medfører det høye investeringsnivået høyere avskrivninger (slitasje, behov for vedlikehold), renter og avdrag som belastes driftsbudsjettet. Det er også dyrt å ta flere enheter i bruk. Investingstakten har gått noe ned, og det er viktig å holde den på et lavt nivå.

Det ble gjennomført en kartlegging av formelle samarbeidsordninger i Nordland forsommeren 2020. Nivi Analyse utarbeidet en rapport på vegne av Fylkesmannen, som ble publisert i juni. Rapporten er vedlagt i sin helhet.

Hovedpunkter fra rapporten er at det har blitt noe færre samarbeidsordninger totalt i Nordland. Det er allikevel 64 nye ordninger, som tyder på betydelige endringer i flere delregioner – spesielt Vesterålen og Indre Helgeland. Antall ordninger per kommune varierer fra 19 til 42, og gjennomsnittet ligger på 30. Rødøy kommune har 30 samarbeidsordninger. Det er vekst i midlertidige prosjektsamarbeid. Med enkelte unntak er prosjekter ikke regnet med.

Det er systematisk forskjell ut fra kommunestørrelse. De største kommunene har generelt flest samarbeid, og nær 80 prosent av vertskommuneansvar ivaretas av de ni største kommunene. Rødøy er vertskommune for skole- og barnehagesamarbeid med Meløy og Lurøy. Det er grunn til å tro at framveksten av det pragmatiske samarbeidet kan ha ledet til en sterkere sentralisering av vertskommuneansvaret enn hva som kunne vært alternativet ved bedre utnyttelse av nye digitale løsninger og en mer aktiv arbeidsdeling for stedsuavhengige tjenester.

Dagens pragmatiske samarbeidsstrategier gir ingen systematisk effekt på fagmiljøstørrelsen i de mest sårbare kommunene. På viktige områder går utviklingen snarere i motsatt retning i de minste kommunene, med ytterligere uttynning og personifisering av lovpålagte tjenester. Rødøy kommune har blitt trukket fram fordi vi har en barnevernstjeneste med kun ett årsverk.

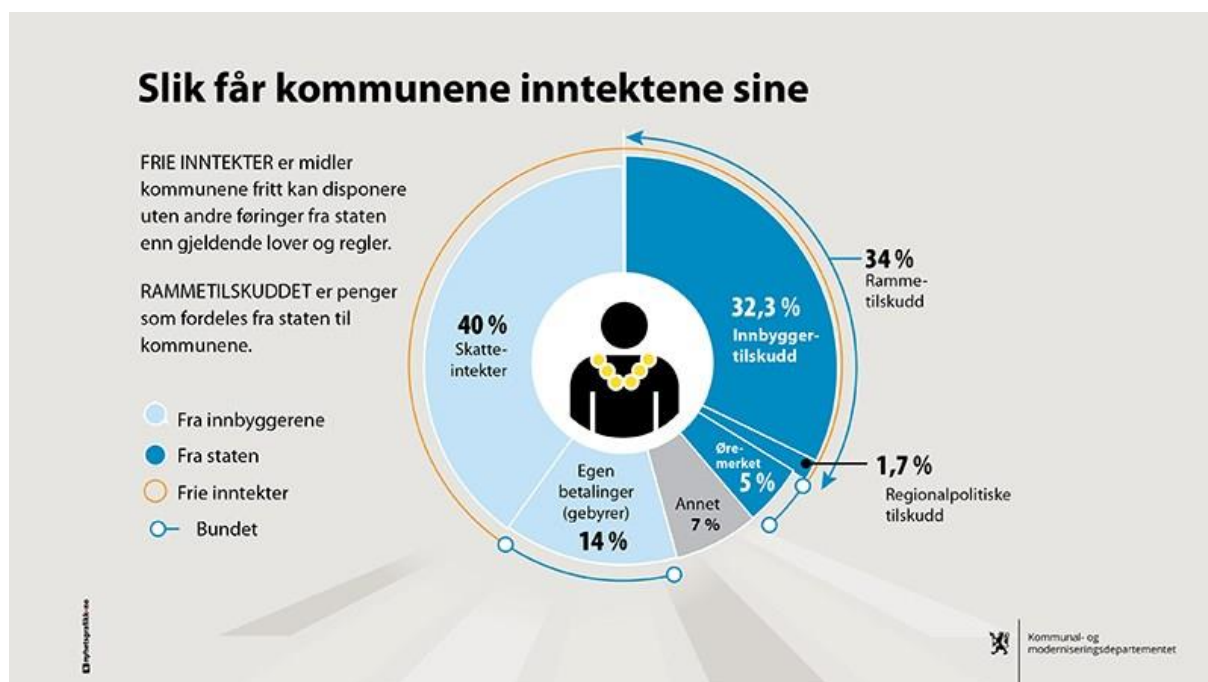
Rapporten konkluderer med at deler av kommuneforvaltningen i Nordland ikke er faglig forsvarlig av hensyn til rettssikkerhet og likeverdige velferdstjenester til innbyggerne. De minste kommunene er i en forvaltningskrise fordi de har for store oppgaver, og dette vil skje med flere kommuner om demografisk utvikling og øvrige forvaltningstrender fortsetter. Rapporten kommer med tre mulige veier å gå for å løse dette (s. 54). Øykommuner med ekstreme reiseavstander trekkes fram, og her kan det kreves særskilt virkemiddelbruk. Rødøy ble spesielt trukket fram i presentasjon av rapporten.

På kort sikt foreslår rapporten disse tre punktene for å bidra til mer bærekraftig kommuneforvaltning:

- Overgang fra pragmatisk til strategisk kommunesamarbeid i hele fylket
- Særskilt statlig oppfølging av de mest sårbare kommune med sikte på avlastning for tunge oppgaver
- Samordning av de regionale aktørene med mål om å bygge opp sterkere kommuneregioner og en mer bærekraftig tjenestestruktur i hele fylket

Rødøy har endret regionrådstilhørighet siden forrige telling uten at det har gitt store utslag for samarbeidene vi er en del av. Regiontilhørigheten vår til ulike deler av den statlige forvaltninga er sterkt splitta. Rødøy har sterk behov for mer strategisk tilnærming til kommunesamarbeid, og bør arbeide for mer enhetlig tilhørighet til de forskjellige statlige inndelingene. Det kommer egen sak til politisk behandling med grundigere gjennomgang av rapporten og kommunens muligheter framover.

STATLIGE SKATTER OG RAMMETILSKUDD

I det følgende forklares inntektssystemet for kommunene. Rådmannens budsjettforslag vil baseres på Regjeringens budsjettforslag til Stortinget som blir lagt frem 7. oktober 2020. Tallene for 2021-2020 blir først endelige når statsbudsjettet vedtas.

Frie inntekter er midler kommuner og fylkeskommuner fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler. Inntektssystemet fordeler disse inntektene til kommuner og fylkeskommuner. Se frieinntekter.regjeringen.no (ikke oppdatert for 2021 før statsbudsjettet foreligger)

SKATT PÅ INNTekt OG FORMUE

Skatteinntektene anslås av regjeringen med utgangspunkt i nivået for året før, framskrevet i tråd med veksten i det samlede skatteanslaget.

I følge lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven) er det kommunestyret som pålegger skatt til kommunene. Kommunestyret vedtar derfor årlige skatteørrer. I statsbudsjettet fastsettes maksimalskatteøren.

RAMMETILSKUDD

Det nye inntektssystemet for kommunene fikk virkning fra 2017, og fra 2018 har Rødøy kommune fått en reell nedgang i inntekter og dermed kjøpekraft. Effekten forsterker seg år for år, ettersom folketallet går nedover.

Nye kostnadsnøkler for utgiftsutjevningen vil gi Rødøy kommune vesentlig reduserte statlige inntekter. Rammetilskuddet fra staten er ikke lenger tilstrekkelig til å finansiere økte lønns- og pensjonskostnader, eller å dekke økte renter/avdrag i forbindelse med økt gjeld.

Hvert år publiserer KMD kriteriedata som skal legges til grunn for beregning av rammetilskudd gjennom inntektssystemet for følgende år. Beregningen av rammetilskuddet til den enkelte kommune tar utgangspunkt i

verdiene for de ulike kriteriene. Kriteriene for 2021 er mottatt for kvalitetssikring (vedlagt). Blant annet viser den antall innbyggere, og forskjellige demografiske data.

Rammetilskuddet består av blant annet innbyggertilskuddet baserer seg på et likt beløp på per innbygger, og folketallet 1. juli.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Folketall 1. juli	1315	1289	1278	1272	1257	1241	1227	1216

Utgiftsbehovet er et anslag regjeringen bruker på hvor mye det vil koste kommunen å gi velferdstjenester til innbyggerne. Beregningen gjøres ved hjelp av behovsindeksen.

Behovsindeksen forteller noe om hvor dyr en kommune er å drive i forhold til landsgjennomsnittet.

Utgiftsutjevningen omfordeler innbyggertilskuddet mellom kommunene ved hjelp av behovsindeksen. Midler omfordeles fra kommuner med lavt beregnet utgiftsbehov til kommuner med høyt. Dette skal kompensere for forskjeller i utgiftsbehov som kommunen ikke kan påvirke selv.

Det gis særskilt fordeling til noen enkeltsaker som ikke tildeles etter ordinære kriterier.

Inntektsutjevningstilskuddet skal utjevne forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene. Snitt skatteinnang per innbygger i Rødøy er vesentlig under landsgjennomsnittet. Anslaget justeres fortløpende gjennom året.

Inntektsgarantiordningen INGAR skal skjerme kommunene mot endringer i kriteriedata, befolkningsnedgang og systemendringer i inntektssystemet som kan føre til brå nedgang i rammetilskuddet fra et år til det neste. Ingen kommune skal ha en vekst i rammetilskuddet fra et år til det neste som er lavere enn 400 kroner under veksten på landsbasis, målt i kroner per innbygger.

Distriktstilskudd Nord-Norge støtter opp under regionalpolitiske forhold som skal sikre bosetting og levedyktige lokalsamfunn. Tilskuddet skal gi innbyggerne like godt tjenestetilbud som i andre deler av landet, og gis etter en sats per innbygger som differensieres etter distriktsindeksen.

Distriktsindeksen måler graden av driftsutfordringer i en kommune, og består av ulike indikatorer som måler forskjeller i geografi, demografi, arbeidsmarked og levekår.

Småkommunetilskuddet er også regionalpolitisk, og gis til kommuner med færre enn 3 200 innbyggere, etter distriktsindeksen.

Skjønnstilskudd kan søkes til drift eller prosjekter. Det skal kompensere kommuner for spesielle lokale forhold som ikke fanges opp i den faste delen av inntektssystemet, slik at alle kommunene får samme mulighet til å løse pålagte oppgaver. Fylkesmannen har orientert om at ingen av de små kommunene som hadde fått vesentlige tildelinger fra havbruksfondet (under) var blitt tilgodesett med prosjektskjønnsmidler. Rødøy kommune har senere år sendt inn søknad om støtte til prosjekter, herunder digital fusjon med Bodø og Rødøyprosjekt II, men de har blitt avslått. Dette ble begrunnet med at Rødøy kommune fikk kr 30,2 mill. fra havbruksfondet i oktober 2018.

EIENDOMSSKATT

ENDRINGER I ORDNINGEN

«Verk og bruk» ble fjernet fra eiendomsskatteloven som kategori for eiendomsskatt fra 2019, slik at produksjonsutstyr og -installasjoner ikke lenger skal beskattes.

Rødøy kommune valgte i forbindelse med endringer i eiendomsskatteloven i 2018 å skrive ut eiendomsskatt på samme type næringer som tidligere var omfattet av regelen for verk og bruk, og benytter overgangsregelen til eiendomsskatteloven som innebærer en nedtrapping av skattegrunnlaget over syv år. Regjeringen kompenserer omtrent 85 % av tapet disse årene. Det skrives også ut eiendomsskatt på kraftverk og kraftnettet.

For Rødøy ble dette beregnet til følgende:

År	Reduksjon	Kompensasjon	
2019	169 468	148 017	87,34 %
2020	339 079	296 034	87,31 %
2021	508 715	444 051	87,29 %
2022	678 265	592 068	87,29 %
2023	847 685	740 085	87,31 %
2024	1 017 009	888 102	87,32 %
2025	1 186 290	1 036 119	87,34 %
	4 746 511	4 144 476	87,32 %

EIENDOMSSKATT PÅ BOLIGER OG FRITIDSBOLIGER

Rødøy kommune har så langt valgt å ikke skrive ut eiendomsskatt på boliger og fritidsboliger. Det har blitt vedtatt to endringer i eiendomsskatteloven med virkning fra 2020:

- Maksimal skattesats for boliger og fritidsboliger skal være 5 promille
- Det innføres en obligatorisk reduksjonsfaktor på minimum 30 % i takstene på boliger og fritidsboliger.

Samtidig er det ikke mulig å øke skattesatsen med mer en promille i året. Kommunen har en anledning til å benytte bunnfradrag, men samlet effekt av bunnfradrag og skattesats skal ikke gi en skatteskjerpelse på mer enn en promille årlig. Dette gjør at ordningen begrenser hva kommunene kan tjene på innføring av eiendomsskatt på boliger og fritidsboliger i forhold til tidligere. I Statsbudsjettet 2020 foreslo regjeringen å redusere skattesatsen ytterligere, fra 5 til 4 promille fra 2021.

Det er nå anledning til å bruke Skatteetatens formuesgrunnlag som alternativ til taksering av boligeiendommer. Vanligvis ved innføring av eiendomsskatt. Dette begrenser kostnadene ved innføring av eiendomsskatt noe i forhold til tidligere.

VALGTE ALTERNATIV FORESLÅS VIDEREFØRT

Valgt utskrivingsalternativ for eiendomsskatt f.o.m. år 2019 gjelder også for 2020 jfr. sak 040/2018:

Rødøy kommune fortsetter dagens praktisering med beskatning av de samme type næringer som tidligere var omfattet av regelen for «verk og bruk», og vil derfor gå over til utskrivingsalternativet i esktl. § 3 c, samt benytte overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4.

Den alminnelige skattesatsen i kommunen er 7 promille.

Ved retaksering av eiendommer som er omfattet av lovendringen, skal eiendomsskattegrunnlaget fastsettes eksklusive produksjonsutstyr og -installasjoner.

I tillegg til ordinær utskrivning av eiendomsskatt for år 2019, skal det skrives ut eiendomsskatt på et særskilt grunnlag som er differansen i forholdet gjeldene takst for 2018 og ny takst 2019 for de eiendommer som er berørt av lovendringen.

I år 2020 var det særskilte grunnlaget 5/7 av differansebeløpet. Det særskilte grunnlaget skal for år 2021 være 4/7 av differansebeløpet, og reduseres med 1/7 hvert påfølgende år.

For eiendomsskatteåret 2021 skal det skrives ut eiendomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum, jf. eiendomsskatteleva (esktl.) § 3 første ledd bokstav c.

Overgangsregelen til esktl. §§ 3 og 4 for verk og bruk - Utskriving basert på et særskilt grunnlag som skal trappes ned over syv år:

For eiendomsskatteåret 2021 skal det også skrives ut eiendomsskatt på et «særskilt fastsett grunnlag» i henhold til overgangsregelen til eiendomsskatteleva §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2021 være lik 4/7 av differansen mellom eiendomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaket av at produksjonsutstyr- og installasjoner ikke skal regnes med i grunnlaget for verk og bruk som fra og med 2019 blir ansett som næringseiendom.

Overgangsregelen til esktl. §§ 3 og 4 for verk og bruk - Utskriving på bygg og tomt for dagens verk og bruk:

For eiendomsskatteåret 2021 skal det videre skrives ut eiendomsskatt på bygninger og grunnareal for verk og bruk som fra og med 2019 ble ansett som næringseiendom, så langt disse var omfattet av eiendomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eiendomsskatteleva §§ 3 og 4 andre ledd.

Takstvedtekter

26. september 2018 i sak 053/2018 vedtok Kommunestyret Eiendomsskattetakstvedtekter for Rødøy kommune.

Eiendomsskattetakstvedtekter for Rødøy kommune vedtatt i kommunestyret 26.09.18 skal gjelde f.o.m. eiendomsskatteåret 2019, jf. esktl. § 10.

Eiendomsskattesats

Den alminnelige eiendomsskattesatsen for skatteåret 2020 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd.

Terminer

Eiendomsskatten skrives ut i to terminer, jf. esktl. § 25 første ledd. Første termin utsendes april 20 og andre termin oktober 21.

Taksttidspunkt

Siste alminnelige taksering i kommunen ble gjennomført i år 2015/2016 jfr. nye takster 2018/2019 pga. lovendringer.

Kontorjustering

Siste alminnelige taksering i kommunen var i år 2015/16, samt 2018/19. Kommunestyret kan tidligst vedta en såkalt kontorjustering når det er gått mer enn 10 år siden siste alminnelige taksering. Det er da ikke aktuelt å vedta kontorjustering i år 2021.

Skattegrunnlag for kraftanlegg

Eiendomsskatt for anlegg for produksjon av elektrisk kraft beregnes etter taksten som anlegget var satt til ved fastsetting av formues- og inntektsskatt før skatteåret jfr. esktl. § 8 B-1. Skatteetaten Storbedrift formidler disse eiendomsskattegrunnlagene elektronisk via Kemner.

ANDRE STATLIGE INNTEKTER

INNTEKTER FRA VANNKRAFT

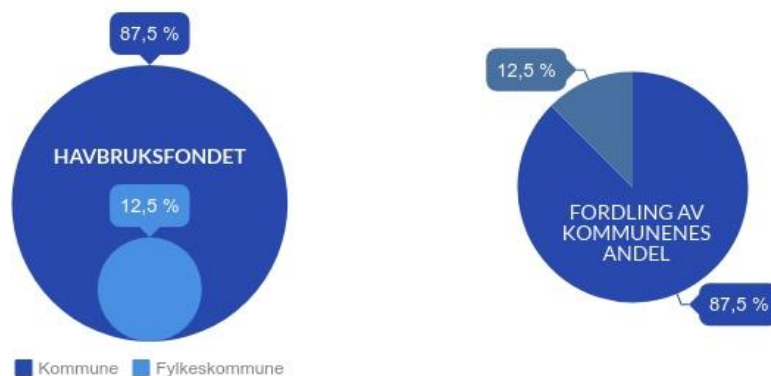
Rødøy kommune har i dag inntekter fra vannkraftverkene Svartisen og Reppa, samt fra Smibelg og Storåvatn, under bygging. Inntektene kommer fra eiendomsskatt, naturressurskraft, konsesjonskraft og konsesjonsavgift.

Regjeringen satte ned et kraftskatteutvalg for å vurdere fremtidige modeller, hvor Rødøy kommune og Landskraftforeninga for vasskraftkommunar (LVK) engasjerte seg sterkt mot forslagene utvalget presenterte. Forslagene kraftskatteutvalget var svært ugunstig for kraftkommunene, men ble forkastet av regjeringen. Inntil eventuelle nye forslag dukker opp, vil kommunene få beholde de inntektene vi har fra vannkraft i dag.

Mulig tap for Rødøy kommune dersom utvalgets forslag ville blitt tatt til følge ble beregnet av LVK til kr 5,7 mill årlig på dagens etableringer, og i tillegg kommer et tap på ca kr 12 mill. ifbm kraftverkene Smibelg og Storåvatn som skal settes i drift i 2020. I budsjettforslaget for 2021 vil inntektene være innarbeidet, som før.

HAVBRUKSFONDET

Stortinget besluttet i 2015 opprettelse av havbruksfondet. Fra og med 2016 skulle inntektene fra vekst i oppdrettsnæringen fordeles med 20 % til staten og 80 % til kommunal sektor. Andelen til kommunal sektor (kommuner og fylkeskommuner) skal fordeles gjennom havbruksfondet. Fordelingen mellom kommuner og fylkeskommuner var satt til 87,5 % og 12,5 %.

Det er lokalitets MTB for alminnelige matfisktillatelser og tillatelser til særlige formål – laks ørret og regnbueørret i sjø, som skal benyttes som fordelingsnøkkel, basert på registrerte opplysninger i Akvakulturregisteret pr. 1. september hvert år kl. 12, med utbetaling i oktober.

Regjeringen har gjort det klart at midlene fra havbruksfondet skal bokføres i kommunens driftsregnskap. Det er ikke lagt noen bindinger på inntekten fra statens side. Dette er ubundne midler, som ikke er reservert særskilte formål.

I 2018 mottok Rødøy kommune 30,2 mill., og i 2019 kr 7,4 mill. fra havbruksfondet. Det er fremdeles usikkert hvor mye vi vil motta i 2020. Budsjettet som ble vedtatt for fireårsperioden er som følger:

År	Beløp kr	Kommentar
2018	30,2 mill.	Mottatt, hovedår
2019	7,4 mill.	Mottatt, mellomår. +2,4 ift. makssum
2020	22,6 mill.	Hovedår som 2018 minus 25 % risikomargin for pris og vekst
2021	5 mill.	Makssum mellomår
2022	22,6 mill.	Hovedår som 2018 minus 25 % risikomargin for pris og vekst
2023	5 mill.	Makssum mellomår

4Annethvert år er «hovedår» i modellen. Vurderingen er usikker. Rådmannen anbefaler derfor at kommunestyret er restriktive på bruk av midlene, og setter av så mye som mulig til omstilling og disposisjonsfond. Det er positivt at kommunen kan bygge opp et disposisjonsfond som en reserve til å kunne takle uforutsette hendelser, og til å gjøre nødvendige omstillinger i tråd med demografiutviklingen. Disposisjonsfondet kan også benyttes til å betale ned gjeld.

ENDRINGER I HAVBRUKSFONDET FRA 2020

Havbruksskatteutvalget har levert NOU 2019:18 Skattlegging av havbruk. Rødøy kommune ga høringsuttalelse til denne. Regjeringen foreslo så i forbindelse med RNB 2020 å innføre en produksjonsavgift på laks, ørret og regnbueørret i statsbudsjettet for 2021 (se budsjettnotat 2021). Inntektene fra avgiften skal fordeles til havbrukskommunene og -fylkeskommunene. Samtidig endres fordelingen av inntektene fra salg av nye tillatelser.

Stortingsflertallet ga sin tilslutning til regjeringens forslag om at det innføres en produksjonsavgift til Havbruksfondet på 40 øre/kg fra 2021 som betales inn etterskuddsvis, dvs. første gang i 2022. Samtidig vedtok flertallet at inntektene i havbruksfondet knyttet til ved kapasitetsjusteringer fra og med 2022 skal fordeles slik at kommunesektoren får 40 prosent av disse inntektene og ikke 20 prosent slik regjeringen foreslo.

Det ble videre vedtatt at kommunesektoren skal tilføres 2,25 mrd. kroner fra Havbruksfondet i 2020 og 1 mrd. kroner i 2021 til sammen 3,25 mrd. kroner. Samlet utbetaling for årene 2021 og 2022 til kommunene blir dermed 1,25 mrd. kroner høyere enn regjeringens forslag.

Nærings- og fiskeridepartementet holdt 18. august auksjon av nye tillatelser til oppdrett av laks, ørret og regnbueørret. Tillatelsene ble solgt for 6 milliarder kroner, dobbelt så mye som ved forrige auksjon. 42 selskap var påmeldt auksjonen, og 30 selskap kjøpte til slutt tillatelser. Det var 27 189 tonn produksjonskapasitet tilgjengelig i auksjonen, og alt ble solgt. For produksjonsområdet Helgeland til Bodø ble det tildelt 3 648 tonn MTB til et samlet vederlag på kr 798 mill.

Det er vi skrivende stund svært usikkert hvor mye Rødøy kommune vil få fra havbruksfondet i de kommende fire år. Den delen av havbruksfondet som kommer fra kapasitetsjusteringer vil sannsynligvis bli lavere enn forventet i 2021 og 2022, ettersom andelen til kommunene er justert allerede fra inneværende år. På den annen side så vil produksjonsavgiften som innføres med kr 40 øre/kg kunne gi vesentlig økning av utbetalingene, etterskuddsvis fra 2022. En tar sikte på å ha bedre beregninger innen budsjettforslaget skal legges frem.